

- Driemaandelijks contactblad 33ste jaargang nr. 3 (juli – augustus – september 2021)
- Afgiftekantoor: 9030 Mariakerke MAIL.
- Evangelie Levensnabij Rekeningnummer IBAN-nr. BE45 9795 3507 0189
- Contactadres redactie verantwoordelijke: Bart Pieters, Grote Kring 2 8500 Kortrijk.
- Website: www.evangelielevensnabij.be
- P4A9034

INHOUD

Blz.2	Redactioneel
Blz.2	De dreiging van extreemrechts
Blz.6	Goed onderwijs, van levensbelang
Blz.7	Leuker leren, liever leven
Blz.9	Column Pieter Delanoy
Blz.10	Toespraak kerkasielwake
Blz.12	Partenia
Blz.17	Het deed me denken aan Pinochet
Blz.18	Roger Lenaers (1925-2021)
Blz.21	Christen zijn is door en door menselijk zijn
Blz.25	Wat leert ons Afghanistan?

"Het is maar
als we ergens
de gevolgen van ondervinden,
dat we ertegen reageren."

Blz. 2

De dreiging van extreemrechts

Blz. 6 Goed onderwijs, van levensbelang
Blz. 7 Leuker leren, liever leven

1. Redactioneel

Welke God wordt hier aanbeden?

Het was augustus in Kortrijk en ik deed een terrasje... Mijn gelegenheidsburen kaartten luidruchtig de kwestie-Afghanistan en het repatriëren van mensen aan. “Ik wil niet dat die hun eten krijgen en dat ik daarvoor zou moeten betalen”, klonk het overtuigd. Bijval viel de vrouw ten deel en iemand voegde eraan toe dat ze wat hem betrof gerust daar hadden kunnen blijven...

Standpunten worden radicaler en niet zelden aangeblazen door de open riool van de (on)sociale media. Achtergrondkennis en eerlijke duiding zijn nog nooit zo belangrijk geweest. Ik hoop dat zulks in de ‘eindtermen’ van het onderwijs staat. Ik pleegde er een artikel over.

Is het beeld van de misviering tijdens de IJzerwake in Diksmuide jou ook opgevallen? ‘Mis met 4 heren’, het leek een beeld van lang geleden en riep bij mij de vraag op: Welke God wordt hier aanbeden?

Verrechtsing in zelfverklaarde ‘christelijke sferen’ is een andere nagel waar we blijven op slaan. Het artikel daarover is warm aanbevolen.

Je kan het lezen in de gedrukte versie van deze Nieuwsbrief maar evengoed online. De lezersschare die virtueel de weg naar ons vindt, groeit. Dat doet ons plezier.

Veel leesgenot!

(Bart)

2. De dreiging van extreemrechts

Het is maar als we ergens de gevolgen van ondervinden, dat we ertegen reageren. Maar dan is het dikwijls al (bijna) te laat. Dat is zo met de klimaatverandering. Reeds meerdere decennia waarschuwen wetenschappers en natuurfilmmakers (o.a. David Attenborough) hiertegen. De film ‘An Inconvenient Truth’ – een ongemakkelijke waarheid – dateert al van 2006. Maar voor de meesten van ons bleef het een ver-van-mijn-bed-show: iets voor een verre toekomst of voor exotische landen zoals de eilanden van de Stille Oceaan. Totdat we zelf met onze voeten in het water staan en onze eigen huisraad samen met die van stads- of dorpsgenoten op een hoop zien gevaagd.

Dreigt niet hetzelfde met extreemrechts? Vandaag zijn ze hier nog niet aan het bewind. Al werden verscheidene van hun oorspronkelijke programmapunten al uitgevoerd door de andere partijen. Ronduit bedenkelijk: de liberalen zouden wat vrijheidslievender, de socialisten wat socialer en de christendemocraten wat christelijker mogen zijn. Wat wordt het in 2024? Wat staat ons te wachten als een coalitie van nationalist en uiterst rechts de macht overnemen? Voorbeelden uit het buitenland doen het ergste vermoeden.

Verbond tussen christenen en rechtse populistten

Christenen hebben hier een bijzondere verantwoordelijkheid. Omdat in Europa extreemrechts zich zonder schaamte op het christendom beroept. Sander Rietveld werkt dit uit in zijn boek 'Nieuwe kruisvaarders. De heilige alliantie tussen orthodoxe christenen en radicaal-rechtse populistten'(1).

Het opinieblad Tertio wijdt er een paar artikels aan in zijn nummer van 16 juni 2021. Dat van hoofdredacteur Emmanuel Van Lierde heeft als titel 'Christenen huiveren vaker voor links dan voor rechts'. Hij baseert zich hiervoor op Rietveld. Die stelt een alliantie vast tussen sommige christenen en extreemrechtse populistten in heel wat landen en bij bekende politici: Donald Trump in de Verenigde Staten, Thierry Baudet in Nederland, Viktor Orbán in Hongarije, Matteo Salvini in Italië, Marine Le Pen in Frankrijk en Vladimir Poetin in Rusland. Een indrukwekkende lijst! En dan heeft hij Polen nog niet vernoemd. Achter internationale netwerken en conservatief-christelijke kruisvaarders circuleren geldstromen, vaak vanuit de VS of Rusland.

Vanwaar die alliantie? In het verleden was 'het goddeloze communisme' de grote vijand. Vandaag vormt de islam voor veel rechtgelovige christenen het nieuwe Rijk van het Kwaad. Maar evengoed kan het seculiere Westen de bedreiging zijn waartegen christenen zich keren. Orthodoxe gelovigen voelen zich niet thuis in een seculiere wereld waar abortus, euthanasie en homohuwelijk doodnormaal zijn. Dit voedt hun hang naar het christelijk Europa van weleer, met zijn overzichtelijke rolpatronen en autoritaire leiders.

Gelovigen koesteren de traditie. Dat maakt dat ze dikwijls spontaan neigen naar conservatisme. Zo krijgen ze sneller sympathie voor rechtse partijen. Radicaal-rechtse partijen van hun kant dwepen met een cultuurchristendom. Hiermee zetten ze zich af tegen de islam en tegen seculier-linkse stromingen, maar ze omarmen Christus niet. Christelijk betekent voor hen vooral 'dominant blank' en niet-islamitisch, schrijft Rietveld. Veel verder dan 'Blijf van onze kerststal en zwarte Piet' komen ze niet.

Waarom keren kerkleiders, christelijke media en christendemocraten zich niet vaker tegen deze politici die hun godsdienst kapen? Het antwoord van Rietveld luidt dat voor hen het gevaar komt van de liberale vrijzinnigheid. Rechts blijkt een meer betrouwbare 'zakenpartner' te zijn. Ze zien een verbond met de rechts-radicale stroming als mogelijke laatste kans om de christelijke beschaving te herstellen.

Uiteraard mag je niet alle christenen over dezelfde kam scheren. Velen strijden, met paus Franciscus, tegen klimaatverandering, komen op voor de vluchtelingen en staan open voor andere religies en levensbeschouwingen. Zelfs conservatieve gelovigen die actief zijn in een kerkgemeenschap zullen niet zo vlug stemmen op radicaal-rechtse partijen. Het zijn juist christenen die niet vaak naar de kerk gaan, die gevoelig zijn voor de lokroep van het rechtse populisme. Dat geeft te denken.

Op de voorpagina van hetzelfde nummer van Tertio gaat redacteur Liza Cortois hier verder op in. Ze heeft het over het bezoek dat paus Franciscus in september 2021 brengt aan Hongarije. Hij doet dit in het kader van het Internationaal Eucharistisch Congres. Eerst was gezegd dat hij maar 3 uur zou blijven en vriendelijk bedanken voor een ontmoeting met Orbán. Maar nu zou deze ontmoeting toch doorgaan. Benieuwd wat Franciscus hem te zeggen heeft.

Cortois staat ook stil bij de situatie in Vlaanderen. Hoe extreemrechtse politici plots het woord 'christelijk' in de mond nemen om hun gedachtengoed te omschrijven. Je leest in deze Nieuwsbrief de uitspraak van Tom Van Grieken "dat het christelijke, het Vlaamse en als u wilt zelfs het blanke een dominante factor moeten zijn in onze samenleving" (artikel 'Christen zijn is door en door menselijk zijn'). Marc Van de Voorde stelt daartegenover: "De christelijke leer en moraal zijn in complete tegenstelling met de visie van Vlaams Belang op mens en maatschappij." Het christendom wil net de kwetsbaren en degenen die

anders zijn in de armen sluiten. Sterker nog, voor een christen is er geen sprake van een 'wij' en een 'zij'.

Bij populistten, zo gaat Cortois verder, is religie een lege huls, een betekenisloos symbool. We zien dat ook in het hoofddoekendebat: de hoofddoek wordt louter gezien als symbool van onderdrukking. Met de zingeving die er mogelijk van uitgaat voor gelovige vrouwen is elke voeling verloren.

Waarom is het christendom populair bij de populistten?

Het tijdschrift Knack wijdt aan dit fenomeen een langer artikel. In het nummer van 15 oktober 2019 stelt Simon Demeulemeester de vraag: "Waarom is het christendom zo populair in het (radicaal-)rechtse discours?" Hij gaat hiervoor te rade bij tien christelijke denkers, een politicoloog en een journaliste.

Al zijn gesprekspartners zijn het erover eens: het christendom wordt nog altijd gebruikt. Vraag is waarom onze tradities en verhalen zo populair zijn bij rechts en vooral extreemrechts? Pollefeyt antwoordt: een religie kan twee varianten hebben. Het is een manier om identiteit te bevestigen en om continuïteit en geborgenheid te geven. Maar ook om onze manier van doen ter discussie te stellen. Dat tweede doet het verhaal van de Barmhartige Samaritaan, de Bergrede en een paus die op Witte Donderdag de voeten van twaalf vluchtelingen wast, onder wie drie moslims. Extreemrechts koestert het eerste, maar gruwelt van dat tweede.

Anton Jäger die doctoreerde over Amerikaans populisme, ziet een maatschappelijke verklaring in de neergang van zowel de georganiseerde religie als van de partijpolitiek. Extreemrechts probeert blijkbaar een nieuwe cultuurchristelijke zuil op te zetten, als steunbeer van haar politiek project.

Cambridge-politicoloog Tobias Cremer pleit voor een assertievere kerk in de strijd tegen radicaal-rechts. Divers onderzoek leert dat West-Europese christenen meer 'immuun' zijn om voor radicaal-rechtse populistten te stemmen dan ongelovige kiezers: dit is het geval in Denemarken, Frankrijk, Italië en vooral in Duitsland. Zijn conclusie luidt: "De kerk zal binnenkort voor deze strategische keuze staan: op de populistische golf meesurfen in de hoop de ontkerkelijkte cultuurchristenen aan boord te houden, of haar morele autoriteit herbevestigen door openlijk de contradicties aan te vallen van een rechts-populistisch discours dat wel koketteert met christelijke symbolen, maar allesbehalve christelijk is."

In 2017 pleitte CD&V-er Hendrik Bogaert voor 'een verbod op het dragen van grotere en zichtbare religieuze tekens in Europa voor religies met meer dan 5 procent aandeel van de bevolking'. Op kardinaal De Kesel na noemden alle gesprekspartners van Knack Bogaerts voorstel de meest flagrante, meest verregaande en meest agressieve daad van politieke recuperatie van het christendom in Vlaanderen. Godsdiensthistoricus Jan De Volder: "De CD&V moet de godsdienstvrijheid verdedigen, inclusief het recht om religieuze tekens te dragen of niet. Met percentages goochelen om de moslims te raken en tegelijk de joden of de sikhs te sparen? Dat staat ver af van wat een christen vandaag moet uitdragen."

Samengevat: als je iets letterlijk moet nemen in de Bijbel, dan wel het verhaal van de Barmhartige Samaritaan.

Diametraal tegengesteld

In een opiniestuk in Knack van 4 juni 2021 reageert Mark Van de Voorde tegen de hogervermelde roemruchte uitspraak van Tom Van Grieken:

"De christelijke leer en moraal zijn in complete tegenstelling met de visie van het Vlaams Belang op mens en samenleving. Zijn zogenaamde 'christelijke' is helemaal niet waar het christendom voor staat. Hij

verbindt voor Vlaanderen trouwens het christelijke aan het blanke. Als er iets is wat het christendom niet is, is dat het blank zou zijn. Jezus Christus was niet eens blank. Hij was een semiet. De christelijke kerk waartoe ik behoor, heet dan ook niet toevallig katholiek, van het Griekse woord katholikos wat universeel betekent.

De naaste waar Christus het over had, is niet alleen mijn volksgenoot. Als voorbeeld van de naaste toonde hij een mens die door de joden van zijn tijd als een vreemdeling en een mindere werd beschouwd, de Samaritaan. Barmhartig is bovendien hoe een christen zich moet gedragen tegenover anderen.

Van Grieken beweert dat het christelijke dominant moet zijn, terwijl hij het in werkelijkheid afwijst. 'Misbruik de naam van God niet' staat in het boek Exodus. In vroegere vertalingen stond: 'Gij zult Gods naam niet ijdel gebruiken'. Ijdel heeft hier twee betekenissen: leeg en vals. Ofwel weet hij niet waar het christendom voor staat: dan is het christelijke in zijn uitspraak leeg, zinloos en zonder betekenis. Ofwel gebruikt hij het woord christelijk met valse bedoelingen: om brave zielen voor zijn onchristelijke ideologie te winnen. Met valse bedoelingen maakt hij misbruik van de maatschappelijke nostalgie."

Van de Voorde besluit – en wij met hem –: "Het christelijk geloof, dat niet aan culturele, etnische en politieke grenzen is gebonden, is met zijn universele heilsboodschap en liefdesboodschap de natuurlijke opposant van radicaal en raciaal nationalisme. Het is dé morele tegenstander van uitsluiting."

Politiek en kerkelijk alternatief

Blijft voor ons de vraag: wat is de meest efficiënte en tevens de meest christelijke manier om extreem rechts te bekampen? Emmanuel Van Lierde antwoordt hierop: "Wie extreemrechts wil bekampen, staat voor de loodzware opgave het vertrouwen in de politiek te herstellen en dat kan alleen door de samenlevingsproblemen ten gronde aan te pakken. We leven in een diep verdeelde maatschappij waarin de mainstreammedia en de reclame ons een ideaal voorspiegelen van de 'hardwerkende Vlaming die er een erg egocentrische middenklasseleefstijl op nahoudt', maar waar velen zich van uitgesloten voelen. Zij zijn verontwaardigd, verzuurd, boos, gefrustreerd, onzeker of angstig. Ze haken af en plooiën op zichzelf terug.

De christen- en sociaaldemocraten hebben nagelaten op te komen voor die precare onder- en middenklasse en zo lieten ze hun achterban ontredderd en verweesd achter. De klimaat- en de coronacrisis tonen overtuigend aan dat het neoliberalisme op grenzen stoot. Bizar dat christen- en sociaaldemocraten het neoliberale model blijven omarmen in plaats van hun oorspronkelijke idealen uit te spelen als alternatief. Doen ze dat niet, dan zullen ze alleen maar verder afkalven en nog meer foetstemma's uitlokken." (2)

Hebben, naast deze politici, niet ook onze kerkleiders hier een specifieke rol te spelen? In zijn jongste encycliek 'Fratelli tutti' (Allen broeders en zusters) valt Franciscus het populisme aan, omdat er daarin niet wordt gedacht aan de noden van de mensen: "Een gebrek aan zorg voor de kwetsbaren kan zich verschuilen achter een populisme dat hen gebruikt voor eigen doelstellingen of achter een liberalisme dat de economische belangen van de machtigen dient. In beide gevallen wordt het lastig om zich een open wereld voor te stellen die ruimte biedt aan iedereen, ook aan de zwaksten, en die respect opbrengt voor de verschillende culturen." "Wanneer een bepaalde politiek, onder de mom van het welzijn van het land, haat en angst zaait, moeten we ons terecht ongerust maken, op tijd reageren en onmiddellijk bijsturen." (3). Aan ons en aan onze plaatselijke voorgangers om deze woorden te implementeren.

(1) Sander Rietveld, 'Nieuwe kruisvaarders. De heilige alliantie tussen orthodoxe christenen en radicaal-rechtse populistten', Prometheus, Amsterdam, 2021, 368 blz.

(2) Emmanuel Van Lierde, 'Vlaanderen tegen de moderniteit', Tertio 23 juni 2021, blz. 1

(3) Fratelli tutti. Encycliek van paus Franciscus over broederlijkheid en sociale vriendschap, 2020, nr. 155 en 192

3. Goed onderwijs, van levensbelang

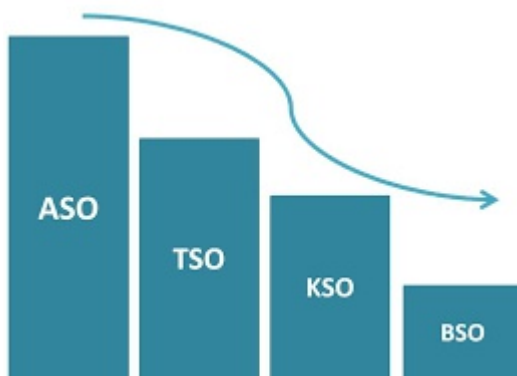
In mijn laatste secundair (1961-62) kregen we les over Teilhard de Chardin. Van zijn punt-omega-theorie is me niet zoveel bijgebleven. Des te meer dat ik toen al besloot dat geloof en wetenschap niet in strijd hoeven te zijn met elkaar – of dat zelfs niet kunnen –. Ik leerde dus al op vrij jonge leeftijd: de evolutieleer en het Bijbels scheppingsverhaal zijn perfect verzoenbaar met elkaar.

Het jaar daarop, in de afdeling filosofie op het seminarie, kregen we lessen logica, kritiek van de wetenschappen en biologie. Logica leerde ons het rechte denken. Bijvoorbeeld: geen 'cum hoc ergo propter hoc', wat betekent: het is niet omdat iets min of meer gelijktijdig gebeurt, dat het ene oorzaak is van het andere. Een manier van denken die ik, tot mijn afgrijzen, tot op de dag van vandaag regelmatig tegenkom.

Ik ben dankbaar om het onderwijs dat ik mocht genieten. Het betekent een ernstige handicap als je dat niet kreeg. Het is niet toevallig dat mensen die weinig vorming genoten dikwijls weinig weerbaar zijn. Het was de grote verdienste van Jozef Cardijn dat hij, met KAJ, jongeren vormde die vroegtijdig de schoolbanken moesten verlaten. Jeugd- en volwassenenorganisaties verrichten ook vandaag prachtig werk. We proberen dat ook plaatselijk in onze Welzijnsschakel: vorming door actie en door het geven van verantwoordelijkheid.

Aan de manier van lesgeven in mijn jonge jaren zaten ook wel min-kanten. Ik leerde in het lagere over de stamper en de meeldraden van een bloem, maar heb er nooit een van dichtbij leren bekijken. Vanaf het middelbaar belandden alle jongeren in dat fameuze watervalsysteem: wie niet meekon, moest maar een 'zwakkere' afdeling gaan proberen. We zagen toen de leerlingen uit het technisch en beroepsonderwijs

als dommer dan die uit het humaniora. En onze seminarieopleiding was in de jaren '60 enerzijds intellectueel degelijk, maar anderzijds wereldvreemd. Sindsdien is er op al deze vlakken ongetwijfeld veel ten goede veranderd. Of niet soms?

Geen of minderwaardig onderwijs genieten betekent een ernstige handicap voor het verdere leven. Dat is zo in alle landen van deze aarde. Maar het kan, ook hier bij ons, ook nefaste gevolgen hebben voor de maatschappij. Een voorbeeld hiervan zijn de huidige antivaxers. Zij brengen schade toe aan de volksgezondheid. Meestal zijn dat mensen die niet hebben geleerd om kritisch na te denken. Als je tenminste 'kritiek' niet verstaat als ongefundeerde scepsis. "Onderzoek alles, behoud het goede" (1 Tessalonicenzen 5, 21). De angst voor het coronavaccin is door de wetenschap ontkracht. Waarom dan

dit wantrouwen, of erger: het geloof in complottheorieën? Is dit in vele gevallen niet een gevolg van onvoldoende behoorlijke wetenschappelijke vorming?

Hoe belangrijk het ook is te kunnen lezen, schrijven en rekenen, goed onderwijs is meer dan dat. De discussie over de eindtermen is niet zonder belang. En er zijn nog vragen die we ons, bij het begin van dit nieuwe schooljaar, moeten stellen:

- * Wat is de druk van het bedrijfsleven op het onderwijs in Vlaanderen? Het moet heel wat meer zijn dan een hulpje van de economie.
- * Vertoont het huidige onderwijssysteem niet de kenmerken van het vrije-marktdenken? Met als nefast gevolg dat zogenaamde watervalstelsel? Wie slecht functioneert wordt uit de markt verdreven.
- * Non scolae sed vitae discimus, we leren niet voor de school maar voor het leven, zei reeds de Romeinse wijsgeer Seneca. Leiden onze scholen leerlingen op tot kritische burgers die vragen stellen bij de steeds wisselende modes, zodat ze in staat gesteld worden om te onderscheiden wat in het leven echt belangrijk en waardevol is?

Rob

4. Leuker leren, liever leven

Anders dan bij collega-redactielid Rob speelde mijn middelbareschooltijd zich af in de 'eighties', de jaren 80 van de vorige eeuw. De lagere school had ik te Marke, waar we woonden, keurig afgewerkt en daarna koos ik samen met mijn ouders overtuigd voor de middelbare school het dichtst in de buurt – op fietsafstand - en dat was Don Bosco Kortrijk waar veel jongeren uit de gemeente naartoe gingen. Dat was toen nog een vrij kleine patersschool annex internaat; er was een communautiteit van salesianen aan verbonden en een aantal van hen gaf ook les. De directeur was een salesiaan.

Het schooljaar 1980-1981, mijn eerste daar, was dan ook nog 'ns 'historisch' voor de school: de eerste meisjes deden er schoorvoetend hun intrede in het eerste jaar. Ik was dat toen al gewend want ook in het lager was de vrije centrumschool al gemengd sinds mijn eerste leerjaar daar. Aanvankelijk waren ze weinig talrijk, inmiddels vormen ze er meer dan de helft van de schoolpopulatie.

Vanaf dag 1 werden we er geconfronteerd met een dagelijkse 'morgenwijding': een startmoment van de dag waarbij per graad even stil werd gestaan bij een tekst, lied en gebed. Een pater of leerkracht "ging voor", het afsluitend gebed werd dan samen gelezen. Voor de eerste graad vond dat ochtendmoment plaats in de kapel, de tweede en derde graad werden in hun studiezaal verwacht. Het was natuurlijk ook het uitgelezen moment om de broodnodige mededelingen op de meisjes en jongens los te laten. Ik

verneem dat de ochtendbezinning nog bestaat, maar dan niet meer dagelijks. In latere bevragingen van oud-leerlingen naar de tijd in de Don Boscohumaniora scoorde die morgenwijding van weleer telkens hoog; het was blijkbaar velen toch wel bijgebleven.

Een rode draad doorheen dat eerste jaar was zonder twijfel de figuur van de beroemde Italiaanse heilige Don Bosco. Wie in een Don Boscoschool zat wéét volgens mij goed wie Don Bosco was want de verhalen over hem kwamen terdege aan bod en ook die over zijn leerling Dominiek Savio en zelfs Maria Mazarello, de stichteres van de zustercongregatie. Het waren ook niet enkel de paters die over hen vertelden, ook sommige “lekenleerkrachten” deden hun duit in het zakje beziel als ze waren. Over de middag was er steevast geleid spel, de vrijdag werd er op de speelplaats aan volksdansen gedaan.

Het internaat was het kloppend hart van de school. Paters Piet en René waren de internaatopvoeders van de eerste twee jaren in de slaapzaal op zolder. Oud-internen vertelden me later over hun tweede thuis, dat internaat, waar er ook een ‘dagsluiting’ was voor de hele groep. Lang geleden al werd het internaat afgebouwd en helemaal stopgezet. Allicht kon de kleiner wordende communiteit er niet meer voor instaan en ontbraken de middelen om andere opvoeders in te zetten.

Die fameuze pater Piet (Van Roey) was ook mijn godsdienstleraar in het eerste jaar. Hij is enkele jaren geleden overleden en was toen nóg altijd in Don Bosco Kortrijk. Vele generaties leerlingen zullen zich hem herinneren als de pater die altijd aan de schoolpoort stond als ze ’s morgens binnen-fietsen of vanaf 16 uur huiswaarts keerden. Altijd was er een groet. Hij was ook diegene die élk fietsprobleem oploste. Vroeger bezorgde hij het veertiendaags vakantiekrantje ‘Ahoy!’ met de fiets tot bij de brievenbussen van alle leerlingen. In dat eerste jaar zei Piet ons op het einde van het schooljaar, ik weet het nog goed: “Je mag van mij het meeste vergeten van wat ik jullie dit jaar heb verteld, maar wil 1 ding zéker onthouden en dat is: Je naam staat geschreven in de palm van Gods hand”. Ik ben dat nooit vergeten maar ook Piet blijft een warme herinnering. Hij was dan misschien niet de grote geleerde van de communiteit maar in zijn eenvoud incarneerde hij voor mij wél hoe Don Bosco tussen zijn jongens moet hebben gestaan.

De lessen vonden zoals elders plaats tussen pakweg 8.30 en 16 uur maar daarna gonsde het in de school nóg van de bedrijvigheid. Zélf was ik heel actief bij het Jeugdtheater Don Bosco want ook dat was iets wat Don Bosco met de aan hem toevertrouwde jongens graag deed: toneelspelen. Op de toneelzolder repeteerden we dat het een lieve lust was en brachten dan ook jaarlijks een stevige theaterproductie vóór het voetlicht. Toen ik al lang ‘afgezwaid’ was in de school ben ik nog betrokken gebleven bij het jeugdtoneel én bij een initiatief rond jongerenliturgie.

Ook in de zomermaanden bleef het contact met de school behouden. Niet enkel stuurden veel (oud-) leerlingen vanuit hun vakantiebestemming een ansicht die dan werd opgenomen in het tijdschriftje maar er waren ook de vakantiekampen. Zo ondernam het eerste jaar een fietstocht en was er voor de derdes het onvergetelijke berg-kamp in het Italiaanse Zuid-Tirol (Martell).

Ik durf te stellen dat mijn 3 jaar in het warme “Don Bosco-bad”, daarna verkaste ik noodgedwongen naar het College, vrij bepalend zijn geweest voor wie ik ben geworden. Ooit bedachten we voor een campagne ten bate van Don Bosco Kortrijk de slogan: 'leuker leren, liever leven'. Het Godsbeeld dat ik toen heb meegekregen, dat van een bevrijdende en geen verknechtende God, heeft mij nooit meer losgelaten. Alhoewel ik nooit voor de klas heb gestaan, ben ik altijd geïnteresseerd gebleven in onderwijs en ben ik ervaringsdeskundige waar het betreft het in de school doorgeven van waarden en – zélf – geloofsoverdracht maar dan niet als een strak keurslijf of dogmatische molensteen maar als een warm, levenwekkend bad.

Ik wil hier dan ook een lans breken voor de pedagogische projecten van onze scholen. Behalve de salesianen bieden ook de Broeders Van De Christelijke Scholen met hun Lasalliaans Perspectief, de jezuïeten en veel andere scholen heel zinvolle 'kaders'. Dat is tot op vandaag het geval en al zijn er in het inmiddels erg groot geworden Don Bosco Kortrijk sinds enkele jaren geen religieuzen meer, de geest van de congregatie hangt er nog wél en de pedagogie van Don Bosco, jongeren afhalen waar ze zich bevinden, wordt elke dag verder uitgedragen en vormgegeven door uiterst capabele salesiaanse medewerkers, vrouwen en mannen.

Er moet daar ruimte voor blijven want kennisoverdracht is belangrijk, maar dat "andere" minstens evenzeer. Laat men dat toch niet uit het oog verliezen bij het opleggen van 'eindtermen'.

(Bart)

5. COLUMN PIETER DELANOY

Onze columnist Pieter Delanoy mijmerde nog tijdens de zomervakantie over het voorbije én het nieuwe schooljaar...

Ik had me vorig schooljaar voorgenomen om corona geen domper te laten zijn. Samen met de collega's zijn we gaan zoeken naar creatieve methodes om de leerlingen een goed schooljaar te bezorgen en dat is aardig gelukt. We pakten het wat aan als bij de jeugdbeweging: maandelijks trokken we een voormiddag uit om het de klassen in een groot spel tegen elkaar te laten opnemen. Formule 'escaperoom' of 'Spel Zonder Grenzen'. De traditionele Parijsreis viel weg en in de plaats toverden we de school om tot de Franse hoofdstad. Toen bleek dat de proclamaties niet konden plaatsvinden in de school, wilden we de laatstejaars toch uitzwaaien en een onvergetelijk moment bezorgen. Dus hebben we een bestelwagen omgebouwd en reden dan van leerling naar leerling waarbij alles werd gefilmd zodat iedereen kon meegenieten.

Af en toe moesten de collega's wat worden aangepord want niet iedereen begreep waarom we zoveel tijd en moeite in iets eenmaligs moesten steken. Volgens mij was dat noodzakelijk als we het jaar wilden redden.

Ik heb me ook wel 'ns afgevraagd: Waar zijn we nu toch weer aan begonnen?, maar jongeren hebben zoiets nodig. Toen ik met mijn leerlingen – ik geef godsdienst en geschiedenis in het derde en vierde jaar – het schooljaar evalueerden, noemden ze die activiteiten als dé momenten waaraan ze zich hadden opgetrokken. Natuurlijk verloren ze ook wel 'ns de moed, dat is logisch. Normaliter waren ze voor het eerst op café en naar ons schoolbal gegaan maar nu kon dat niet. We zorgden dat ze er toch iets voor in de plaats kregen.

De voorbije coronaschooljaren hebben ons kritisch doen kijken naar onze leerstof. Vroeger hadden we een rist zaken waarvan we vonden: leerlingen moeten dit kennen en kunnen. Dat is de sterkte van ons onderwijs, maar met alles wat er nu is gebeurd, zijn we ons toch gaan afvragen: wat vinden we echt wezenlijk? In mijn vakken heb ik nooit het gevoel gehad dat mijn leerlingen met een leerachterstand zaten, maar ik heb wel een aantal zaken laten vallen of vervangen. Mijn leerlingen van vorig jaar kennen niet alle details over de Franse Revolutie. Die leerstof kwam net aan bod tijdens een week dat ze afstandsonderwijs hadden. Maar met de leerkrachten geschiedenis hadden we wel een kookboek gemaakt met gerechten die zijn ontstaan ten tijde van de Franse Revolutie. Nu kunnen mijn leerlingen niet alleen eclairs maken; ze weten ook iets over de achtergrond ervan. Dan ben je als geschiedenisleerkracht ook geslaagd, vind ik.

Leerkrachten worden altijd afgerekend op die 2 maanden vakantie, maar als je je tijdens het schooljaar volledig smijt, dan heb je die periode nodig om je te herbronnen. Ik heb in elk geval voldoende tijd gehad om de batterijen weer op te laden.

Het woord van de voorbije jaren voor leerkrachten was 'schakelen': altijd en overal. Altijd maar weer op het laatste nippertje horen dat je de boel toch weer moet omgooien, dat weegt. Als er de voorbije maanden werd versoepeld hadden we het er allemaal moeilijk mee als even later de duimschroeven toch weer werden aangedraaid. Nu hoop ik dat we toch wat tijd krijgen waarin we normaal kunnen doen. Moeten we dan in oktober weer wat gas terugnemen, so be it. Ik snak er in elk geval naar om les te kunnen geven aan leerlingen met een gezicht.

Laat niemand het ooit in zijn hoofd halen om van digitaal onderwijs het nieuwe normaal te maken zoals vorig jaar wel 'ns klonk: 4 dagen naar school en 1 dag afstandsonderwijs. Alsjeblieft, nee! Dat legt teveel verantwoordelijkheid bij de leerling: een 15-jarige zou zichzelf niet moeten opleggen om continu het computerscherm in de gaten te moeten houden, in z'n eentje oefeningen te moeten zitten maken en die dan nog 'ns zelf te controleren ook. Het enige positieve aan dat zoomen was dat het op een gekke manier de band ook wel verstevigde. Opeens kreeg je een inkijk in het privéleven en kwam er plotseling een mama binnen in de slaapkamer van zoon- of dochterlief of wandelde er een papa door het beeld. Omgekeerd konden de leerlingen zien dat een leerkracht ook maar een mens is met een blaffende hond en een partner die roept dat het eten klaar is...

Ik ben ervoor dat leerlingen én leerkrachten zich laten inenten. We hebben gezien wat voor gevolgen het heeft voor de leerlingen als 3 leerkrachten tegelijk uitvallen door een besmetting. Zo'n klas krijgt dan wekenlang amper les. Je kunt niet het ene moment staan roepen dat je een risicogroep bent en dus als eerste moeten worden gevaccineerd, om vervolgens het vaccin te weigeren.

Wij hebben al een plan klaarliggen voor een groot verlossingsfeest, met optredens, kraampjes, alles erop en eraan. Het ligt klaar sedert juni maar dat bleek ijdele hoop. Dit jaar moet het er gewoon van komen. Ik gok op maart, precies twee jaar na de eerste lockdown...

6. Toespraak kerkasielwake

KERKASIELWAKE SOCK vzw – CHRISTUS KONING BRUGGE

Wereldvluchtelingen-dag 20 juni 2021

'We blijven voortdoen..!

Een kwestie van leven en dood

Het verhaal van de jongeman uit Naïn is het verhaal van twee stoeten die elkaar tegenkomen. Er is de stoet van de dood: een vrouw, een weduwe en haar gestorven zoon op kop. Dat wil zeggen: de dood op zijn scherpst, de dood in-het-drievoud als het ware. Een vrouw, een weduwe dan nog, dat is in de joodse maatschappij van die tijd iemand die helemaal aan de rand staat, hulpeloos is en rechteloos. En haar enige zoon is dood. Dat wil zeggen dat alle perspectief voorgoed verdwenen lijkt.. En achter haar aan: een hele stoet van mensen, een begrafenisstoet.

En daartegenover de stoet van het leven, met Jezus van Nazareth op kop. Hij is de koploper, de voorganger in deze stoet. Hij is hier weer écht op zijn paasbest. Dé levende bij uitstek, de Verrijzenismens. Want in Hem was leven, en Hij was gekomen om leven te geven aan ieder die er om vroeg– en wel in overvloed... (Joh. 10,10). En achter Hem aan komen al die anderen – aarzelend, strompelend, maar onweerstaanbaar aangetrokken door dat leven in die Paasmens Jezus.

Het stadje waar de stoet van de dood vandaan komt, heet 'Naïn', en dat betekent "lustoord", 'de liefelijke plek', het stadje van plezier. Zo is het ook met onze Westerse maatschappij vandaag. het is allemaal

genot, welvaart, luxe, comfort ... wat de reclame schreeuwt en wat de buitenkant laat zien. Het ziet er aan de buitenkant erg lief uit. Maar vanbinnen zit het vol met dood. 'Naïn' produceert tot op vandaag voortdurend stoeten van de dood...

En wie even naar de context kijkt van dit verhaal in het evangelie van Lukas, die zal meteen opmerken dat de evangelist ook duidelijk aangeeft waar de stoet van leven vandaan komt. Dat is met name uit 'Kafarnaüm'. Jezus woonde daar tijdens zijn zogenaamd openbaar leven ergens in een huis, en in het verhaal dat aan het onze voorafgaat, heeft Hij daar zonet de knecht van een Romeinse honderdman genezen (Lk. 7,1-10). En vanuit Kafarnaüm begaf Hij zich nu naar een stad die 'Naïn' heette... (Lk. 7,11). 'Kafarnaüm' – 'letterlijk: 'Kaper-nahum' betekent zoiets als: 'Dorp van troost'. Een dorp/stadje gelegen aan het meer van Gennesareth. Jezus had daar zijn vaste verblijfplaats, van waaruit Hij overal rondtrok om van zijn leven uit te delen aan de mensen.

Uit Naïn komt een stoet van de dood – maar uit Kafarnaüm komt een stoet van leven, uitgaande van het dorp van de troost, met op kop een mensenvisser die gekomen is 'om te zoeken wie en wat verloren is'... Jezus kiest er voor om te gaan naar Naïn, naar de stad en naar de stadspoort. Hij gaat naar de plaatsen waar mensen hun harde strijd moeten leveren voor het dagelijks bestaan, voor het leven en overleven. Hij kon er ook voorbij gegaan zijn maar dat deed Hij niet. Daar zullen de christenen en kerkmensen niet afwezig zijn.

Hoe belangrijk is het voor de stad 'Naïn' als daar ergens in de buurt een geëngageerde groep christenen woont, en als ze bereid zijn om dag na dag met hun stoet van leven naar de stad en naar de stadspoort te gaan, om daar zorgvuldig te gaan zoeken wie verloren is. Als onze Kerk nu eens zó zou zijn, en onze christelijke gemeenschappen. Dan zou je het al snel gaan horen: 'Ze stonden in de gunst bij het gehele volk...' (Hand. 2,47) En als die christenen zich dan ook nog een duidelijke plaats willen zoeken in de stadspoort. Op de plaatsen in onze maatschappij waar de beslissingen vallen, waar recht moet geschieden, waar 'weduwen en wezen' moeten gerespecteerd worden en in ere hersteld, waar doden moeten opgewekt worden, lammen in beweging gezet, blinden ziende moeten worden, doven moeten kunnen horen en stom gemaakte mensen een stem moeten krijgen... Kerk en evangelie nadrukkelijk aanwezig in de media en journalistiek, in de politiek en economie, in sociale voorzieningen en in opvangtehuizen, in asielcentra en op de Dienst Vreemdelingenzaken...

De aanwezigheid is de eerste stap op de weg van dood naar leven. We moeten als Kerk nog veel duidelijker en consequenter naar de stad gaan en naar de stadspoort. Onze roeping ligt bij de armen, de treurende, de uitgesloten, de weduwen en wezen – zo noemt de Bijbel dat – zij die geen rechten hebben en geen papieren, zij die niet meetellen, geen kansen krijgen en niet mee mogen doen.

Wij mogen in onze Kerk niet blijven steken in allerlei kleine groepjes en 'clubjes'; wij mogen ons niet installeren in onze bezinning- of gebedsgroep. Het is goed dat dit allemaal bestaat; het is zelfs wezenlijk belangrijk en onontbeerlijk voor het blijven voortbestaan van elk 'Kafarnaüm'. Waar zouden wij anders onze 'troost' en onze kracht en energie blijven halen om te doen wat we doen? Zonder ergens een huis en een plek in Kafarnaüm hou je het niet uit. Maar vanuit dat Kafarnaüm moeten we telkens weer optrekken naar Naïn, naar de stad en naar de stadspoort, waar de stoet van de dood dag na dag naar buiten komt. Christen zijn is: elke stoet van de dood blijven trotseren...

We moeten nu al, op het einde (?) van de corona-pandemie, en straks in het 'nieuwe normaal' en in het weer onbeperkte 'rijk van de vrijheid', niet heel erg oppassen dat we niet in de valstrik lopen van een kerk die zich op zichzelf terugplooit en zich op haar binnenkerkelijke problemen concentreert. De strijd voor recht en gerechtigheid moet op de eerste plaats gevoerd worden in de burgerlijke samenleving. De strijd die binnen de kerk gevoerd wordt om te overleven, is altijd van ondergeschikt belang. Meestal gaat het trouwens om achterhoedegevechten. We mogen de prioriteiten niet omkeren. Niet het leven en overleven van de kerk als kerk is belangrijk – maar het groeien van het Rijk Gods waar plaats is en menswaardig leven voor iedereen. 'Als de kerk niet dient, dient ze tot niets...' heeft Jacques Gaillot, de uitgesloten bisschop van Partenia ons geleerd.

Hoor Israël!

Heden stel Ik u voor ogen: dood en leven, zegen en vloek.

Kies voor het leven.

***Als gij gaat op de weg van Mijn Woord, zult gij leven,
gij en uw kinderen, van geslacht op geslacht.***

Heb liefde tot uw naaste, die is als gij.

Want de Heer die uw God is, Hij doet recht aan weduwe en wees.

Hij heeft de vreemdeling lief, Hij geeft hem brood en kleding.

Dit zijn een paar fragmenten uit het aloude Joodse Sjema-gebed. Zij vormen de kortste samenvatting en de meest concrete toespitsing van de Bijbelse levensleer. Om te weten wat liefde is, godsdienst en mensendienst, moet je je wagen aan de moeilijkste liefde: de liefde tot de zwaksten, zegt de Schrift. Wanneer je in contact komt met de armsten, wordt het ineens duidelijk hoe concreet de oproep van de Bijbel tot liefde is, en wat dat behelst, 'recht doen' aan mensen.

Monseigneur Romero heeft gezegd dat dit precies de fundamentele optie is voor elke christen: ons engagement ten voordele van het leven telkens weer te hernieuwen. 'Ofwel staan we aan de kant van het leven en aan de kant van het Salvadoraanse volk', zei hij, 'ofwel zijn we medeplichtig aan zijn dood.' En hij voegde er aan toe dat er in dit geval geen neutraliteit bestaat... (uit het dagboek van Piet Declercq in Centraal Amerika Info 40° jg. nr. 4 - okt./nov./dec. 2011)

Ieder van ons hier aanwezig zou willen bijdragen aan die tegenkracht, al doende wat hij of zij kan, daar waar hij is, waar zij moet zijn, mag zijn. Je hoopt dat het goede dat in jou is, zich voegt bij alle solidariteit en trouw die mensen elkaar betonen, overal in deze wereld, tot een tegenbeweging tegen de dood. Je wil een stoet van leven vormen die de confrontatie aangaat met de stoet van de dood. Het klinkt onmogelijk, maar misschien is het dat niet.

Geert Dedecker

Partenia

Nog verder ten behoeve van de jongere lezers: Wie is Jacques Gaillot ?

Op 18 maart 1961 wordt Jacques Gaillot tot priester gewijd te Langres, en gaat dan nog één jaar verder studeren in Rome. Van 1962 tot 1964 gaat hij zich in Parijs verder bekwamen in de sacramentenleer. Ondertussen geeft hij les aan het grootseminarie te Chalon-en Champagne, en van 1965 tot 1972 op het regionaal seminarie in Reims. Het is de tijd waarin het Tweede Vaticaans Concilie begint door te dringen. Jacques Gaillot wordt belast met de begeleiding van leken, mannelijke en vrouwelijke religieuzen en priesters. Hij organiseert tal van vormingssessies in de regio.

In 1973 wordt hij benoemd op een parochie in een kansarme buurt van Saint-Dizier, zijn geboortestad. Van 1973 tot 1977 wordt hij medeverantwoordelijke voor de opleiding van hen die belast worden met de vorming van de priesters (in PARIJS). Dit brengt mee dat hij nu ook meermaals in het buitenland geïnviteerd wordt, vooral in AFRIKA. In 1977 wordt hij benoemd tot vicaris-generaal van het bisdom Langres. In 1981 wordt hij verkozen tot vicaris van het kapittel van het bisdom Langres. In mei 1982 wordt hij benoemd tot bisschop van Evreux. In de periode die hierop volgt ziet men Jacques Gaillot als bisschop steeds op weg met zijn volk.

Begin 1983 : Jacques Gaillot betuigt publiekelijk zijn steun aan Michel Fache, een jonge gewetensbezwaarde die voor de rechtbank moet verschijnen.

Oktober 1983 : Tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van de bisschoppen van Frankrijk is hij een van de twee bisschoppen die hun stem uitbrengen tégen de tekst van het episcopaat omtrent de afschrikking door middel van kernwapers. Terug in Evreux maakt hij bekend dat hij tegen stemde.

Januari 1985 : Hij ondertekent samen met Georges Marchais (PC – Communistische Partij) en Lionel Jospin (PS – Socialistische Partij) een tekst die de aantasting van de vrijheid van het personeel in het vrij onderwijs aanklaagt.

20 juni 1985 : Samen met generaal de Bolardières pleit hij voor de correctionele rechtbank van Nîmes ten gunste van de « deserteur van het plateau van Albion ».

1985 : Hij spreekt zich uit voor de teruggave aan Palestina van de bezette gebieden en ontmoet Yasser Arrafat in Tunis. De Verenigde Naties nodigen hem uit naar New-York ter gelegenheid van een buitengewone zitting over ontwapening.

Juni 1987 : Hij vertrekt naar Zuid-Afrika om Pierre-André Albertini te bezoeken : een jonge militant tegen de apartheid, gesteund door de Communistische Partij. Deze jongeman, afkomstig uit zijn bisdom, was door het regime van Pretoria veroordeeld tot vier jaar celstraf. Omwille van dit bezoek kan Jacques Gaillot niet mee met de jaarlijkse diocesane bedevaart naar Lourdes, wat tot kritiek leidt in zijn bisdom.

November 1988 : In het kader van een gesloten zitting van de voltallige vergadering van het Franse episcopaat in Lourdes houdt hij een pleidooi ten gunste van de priesterwijding van gehuwde mannen. Via de pers maakt hij zijn tussenkomst bekend.

December 1988 : Hij is de enige bisschop die laat weten dat hij is gaan zien naar een voorstelling van « De laatste bekoring van Christus », een film van Scorsese. Hij verklaart : « Deze film stelt terechte vragen over de verrijzenis van Christus en zijn mens-zijn ». Voor de televisie spreekt hij zich niet uit tegen het gebruik van condooms in de strijd tegen aids.

Oktober 1989 : Jacques Gaillot neemt deel aan een reis naar Frans Polynesië, georganiseerd door de vredesbeweging, om te vragen dat de kernproeven zouden worden stopgezet.

12 december 1989 : Hij neemt deel aan de ceremonie bij de asovertbrenging van abbé Grégoire naar het Panthéon. Hij is de enige Franse bisschop die hierbij aanwezig is.

1992 : Hij betreurt de beslissing van Rome om het eerste huwelijk van prinses Caroline van Monaco ongeldig te verklaren. Deze beslissing zal volgens hem bij veel gescheiden en hertrouwde koppels de overtuiging nog versterken dat er « met twee maten en gewichten » gemeten wordt.

Jacques Gaillot lanceerde in zijn bisdom een synode die drie jaar zou duren. Hij schreef een twaalfstal boeken, waarvan in elk geval zijn « Coup de gueule contre l'exclusion » (Tegen de uitsluiting, pleidooi voor asielverlening) niet onopgemerkt zou voorbijgaan. Daarin levert hij scherpe kritiek op de immigratiewetten van het toenmalige Ministerie van Binnenlandse zaken : onmenselijke, repressieve wetten, die vreemdelingen tot wanhoop brengen en hen verdacht maken bij de publieke opinie.

Bij al zijn tussenkomsten laat hij zich leiden door de overtuiging dat de media – alle media – een bevoorrechte rol spelen in de communicatie in onze hedendaagse wereld. Hij spreekt vrijmoedig, en is niet bang om in de eerste persoon enkelvoud te spreken, eenvoudig en duidelijk.

Zijn trouw aan het evangelie blijkt uit enkele belangrijke constanten bij zijn optreden : de zorg voor armen en marginalen ; de weigering van elke vorm van compromis : 'recht is recht'; de keuze voor gerechtigheid en vrede ; ook de overtuiging dat Jezus aan de hele mensheid toebehoort, en niet het exclusieve bezit is van de christenen ; en de vanzelfsprekendheid dat het verantwoord is de schapen in de schaapstal alleen achter te laten om op zoek te gaan naar de schapen daarbuiten.

Op 12 januari 1995 wordt hij in Rome op het matje geroepen. Het verdict valt : « vanaf morgenmiddag, vrijdag de 13e, bent u niet langer bisschop van Evreux ». Hij wordt bisschop van Partenia, een bisdom in het zuiden van Algerije, dat al lang niet meer bestaat: bisschop van de zandwoestijn en de open vlakte. In zijn immens bisdom gaat de zon nooit onder...

Jacques Gaillot, een bisschop heel dicht bij de armen en verdrukten

Hier volgt het slot van het interview van 9 maart 2016 – waarvan mgr. Gaillot zich niet meer herinnert door wie het werd afgenomen en waar het werd gepubliceerd... Het hele interview, dat in dit tijdschrift over 4 nummers verspreid in vertaling kwam, vind je nu in één bestand op de website van Evangelie Levensnabij.

Hoe ziet u de samenleving evolueren?

Een humane samenleving herkent men aan de manier waarop ze omgaat met de meest kwetsbaren: zij die werkloos zijn, geen woning hebben, geen papieren, op straat leven... Een samenleving die niet in staat blijkt te zijn de zwaksten te respecteren kan geen vrede kennen. Kijk naar de Roma: ze hebben evenveel behoefte aan respect als aan hulp. De mens is niet te herleiden tot wat hij produceert of consumeert.

De Franse samenleving gaat, zoals heel Europa trouwens, onvermijdelijk over naar een vermenging van rassen. Ik vind dat er vandaag de dag veel onverschilligheid is. Men sluit zijn hart net zo goed als de grenzen. Paus Franciscus heeft gezegd: *"We moeten overgaan van een wereldwijde onverschilligheid naar een wereldwijde solidariteit."* In de vereniging 'Droits devant' ('Rechten eerst'), waarvan ik voorzitter ben, is het devies: *"Geen muren tussen de volkeren. Geen volkeren tussen de muren."*

Het samenleven blijft moeilijk omdat er een tekort is aan sociale verbondenheid. Van de drie waarden die het devies uitmaken van de Republiek is de gelijkheid er het slechtst aan toe. Zoals Coluche eens zei: *"Sommige mensen zijn meer gelijk dan anderen."*

Hoe ziet u de toekomst van de Kerk, vanuit de weg die u hebt afgelegd?

De Kerk is een bron van medemenselijkheid voor de wereld. Ik wens dat ze de keuze voor de armen maakt. Als men solidair is met hen die niets hebben, ligt de toekomst open.

Ik zou graag zien dat mijn Kerk het schandaal van de wapenwedloop aanklaagt. Die handel is onduelbaar. Dat ze zich inzet tegen de atoombewapening, die een gevaar vormt voor de mensheid. Ik zou graag hebben dat de Kerk haar solidariteit laat zien met het Palestijnse volk, die in een bezet land woont en dagelijks met onrecht te maken heeft. Is dat niet op de eerste plaats een menselijke vereiste?

De richting die de mens moet uitgaan is ook de richting die de Kerk moet uitgaan. Een andere is er niet. De enige strijd die de moeite waard is, is de strijd van de mens. Hoe zou je het evangelie kunnen verkondigen zonder hartstocht voor de gerechtigheid?

Meer dan de Kerk?

De Kerk is er niet voor zichzelf. Als ze niet dient, dient ze tot niets. Dom Helder Camara zei: *“Ik zal niet de priester van Jezus Christus zijn als ik geen bron van hoop ben voor de armen.”* Dit is mijn droom: bouwen aan een wereld waarin iedereen er is voor de ander. Als ik zeg *“Iedereen is er voor de ander”*, dan denk ik daarbij ook aan verdrukte volkeren: de Palestijnen, de bewoners van de Westelijke Sahara, de Koerden... Morgen is te doen. Kunt u iets vertellen van uw ontmoeting met paus Franciscus?

Paus Franciscus blijft zichzelf: een vrij mens. Hij is geen apparatsjik. Een wonderlijke man! Ik heb hem gezegd dat hij een Godsgeschenk was voor de wereld en de Kerken.

“Ik hou” zei hij me, *“van het beeld van Christus die klopt aan de deur van de Kerk. Men denkt altijd dat Christus zich buiten bevindt en dat hij klopt opdat men hem zou binnenlaten. Maar Christus staat niet buiten, hij bevindt zich binnen in de Kerk. Hij klopt opdat men de poorten zou openen voor hem, zodat hij naar de randen van de wereld kan gaan. Hij wil naar buiten!”* Ik heb mezelf gepermitteerd eraan toe te voegen: *“Laten we hem die ons kwam bevrijden toch niet opsluiten!”*

In verband met de gezinssynode die kort daarna zou plaatsvinden was paus Franciscus geïnteresseerd in wat families ervaren. Ik heb hem verteld over twee koppels.

Over een koppel echtgescheidenen dat na twintig jaar samenleven verlangde om burgerlijk te trouwen. Als praktiserende gelovigen wensten ze ook een zegening, maar vonden geen priester die op die vraag inging. Ze schreven me. We ontmoeten elkaar, eten samen. Ze voelen wel iets voor een mogelijkheid die ze zien: *“We hebben een tweede verblijf in een dorp in de omgeving van Parijs. Nadat we op het gemeentehuis geweest zijn zou die zegen kunnen plaatsvinden in onze grote tuin.”* Ze waren er met honderd aanwezigen. Iedereen van de opnieuw samengestelde gezinnen was uitgenodigd. Na de muziek en het zingen vertelt het koppel waarom ze graag een zegen willen. Ook een getuige neemt het woord. Na een tekst van Paulus die ik becommentarieer komen de gebedsintenties en doe ik de zegening waarnaar ze zo hadden uitgezien. Iedereen applaudisseert en komt de gehuwden gelukwensen. De ceremonie was waarachtig en betekenisvol.

De paus luisterde aandachtig.

Ik heb ook een homokoppel gezegend. Twee mannen, 29 en 30 jaar oud, wonen al negen jaar samen. Ze verlangen burgerlijk te trouwen. Als praktiserende christenen willen ze heel erg een zegen. Het wordt hen geweigerd door de priesters die ze contacteren. Ze schrijven me een mooie brief, die me raakt. Ik zal hen gaan zegenen. Hun vreugde is groot. Op een domein dat ze voor het weekend hebben afgehuurd komen een 80-tal mensen bij elkaar voor de ceremonie, op de tonen van muziek en zang. De twee gehuwden nemen het woord om de betekenis te duiden van de stap die ze zetten. Een getuige legt de moeilijkheden uit die homo's hun leven lang kunnen meemaken in hun gezinsleven en op hun werk. Ik geef commentaar bij een evangelietekst en zegen hen. Iedereen applaudisseert.

En wat zegt Franciscus dan?

“Zegenen, dat is woorden geven aan Gods goedheid voor iedereen, zonder iemand uit te sluiten.” Ik voeg eraan toe: *“Als men huizen zegenet, dan kan men ook mensen zegenen!”*

Welk evangeliewoord spreekt u het meest aan?

“Blijf in mijn liefde.” Jezus woont in mij. Hij is er, waarheen ik ook ga en wat ik ook doe. Ik praat met hem zoals men met een vriend praat. Ik voel me geborgen in de hand van de Vader en zoals de psalmist het zegt: *“Al gaat mijn weg door een donker dal, ik vrees geen gevaar.”*

Op een ochtend begaf ik mij naar Montreuil, aan de rand van de stad. Ik nam de metro. Bij het verlaten van het station regende het pijpenstelen. Ik haast me om plaats te nemen onder een koetspoort, in afwachting dat de hemelen wat welwillender willen worden. En daar komt een man naar me toe: *“Wilt u mijn regenjas?”* – *“Ik waardeer erg uw aanbod – maar u heeft uw regenjas even nodig als ik. Ik wil u er niet van beroven! Ik weet trouwens niet hoe Sint Maarten dat toen heeft klaargespeeld!”* We wisselen enkele woorden uit. Ik verneem dat de man een Jood is. Hij vervolgt zijn weg in zijn regenjas. Er gaat een minuut voorbij, en dan komt een vrouw naar me toe met haar regenscherm: *“Monseigneur, komt u maar onder mijn paraplu!”* Deze keer kon ik niet weigeren. Het lukt met zijn tweeën onder één paraplu. En daar ga ik, aan de arm van die vrouw. We drukken goed tegen elkaar aan, want het giet nog altijd. Terwijl we aan het stappen zijn zegt die vrouw: *“Ik ga met u mee tot waar u wilt gaan. Weet echter dat zij die deze paraplu vasthoudt een moslima is.”* Ik dacht bij mezelf: Wat een mooie oecumenische wandeling, en dat van 's ochtends al! Een Jood, een moslima... En nog dacht ik bij mezelf: Ik heb er goed aan gedaan geen regenjas en geen regenscherm mee te nemen. Als men alles heeft wat men nodig heeft, dan heeft men de anderen niet nodig. Maar als men iets mankeert, dan is men blij als men geholpen wordt.

Wanneer de Kerk over alles beschikt wat nodig is om te leven, waarom zou ze zich dan tot de anderen wenden? Als ze de waarheid bezit, waarom zou ze dan haar tijd verspillen om met anderen in dialoog te gaan en te zoeken wat ze al heeft? Maar als de Kerk iets mist, als ze nederig aanvaardt geholpen te worden door vreemdelingen, niet-gelovigen, zieken, kleine mensen... dan vindt ze een evangelische adem terug en de armen worden het aan haar gewaar.

Leerhuis Roeselare

“Het grote verhaal & het nieuwe normaal, op zoek naar meer menselijkheid na de pandemie.”

De coronacrisis heeft onze wereld op z'n kop gezet. Van de ene op de andere dag moesten we ons, met z'n allen, anders gaan gedragen, ons anders organiseren, zin en betekenis halen uit nieuwe doelen en perspectieven... Plots voelden we ook hoe levensnoodzakelijk nabijheid, aanraking, en de fysieke aanwezigheid van anderen is. En we voelden hoeveel prikkels er weg vielen bij een lockdown, hoe weldadig een lege agenda kan zijn, hoe snel natuur zich herstelt wanneer de ratrace stil valt. We voelden hoe absoluut afhankelijk we als mensen van elkaar zijn: hoe solidariteit de enige manier is om een wereldwijde pandemie te kunnen trotseren. Hoewel de pandemie nog niet achter de rug is, wordt er al druk gespeculeerd over 'het nieuwe normaal' dat straks zal doorbreken eens de crisis bedwongen is. Kunnen we, na de crisis, iets vasthouden van de positieve effecten en het deugddoende gedrag dat we ontdekten? Wij, dat is: ieder van ons in zijn eigen leefwereld, maar ook wij als samenleving. Wat is er nodig om niet geheel in het oude normaal terug te vallen? Welke dynamieken duwen ons weer richting de oude praktijken, welke instrumenten kunnen ons sterken in het verder ontwikkelen van nieuwe? Welke verhalen helpen ons aan de creativiteit, fantasie en warme menselijkheid die we nodig hebben om toekomst te ontwerpen?

In dit leerhuis zoeken we op het snijpunt van bijbel en krant naar richtingwijzers voor kwaliteit van leven en samenleven. Welke Bijbelse richtingwijzers kunnen ons inspireren om duurzame, rechtvaardige en solidaire keuzes te maken? Dit jaar laten we ons ook inspireren door het essay van Paul Verhaeghe “Houd afstand, raak me aan” (De Bezige Bij, 2020)

Begeleiding: Elke Vandeperre

Data: 5 dinsdagavonden, telkens van 19.30u tot 22u : 11 jan, 25 jan, 8 feb, 22 feb, 8 maart 2022

Locatie: ACV-gebouw, Sint-Jorisstraat 1 8800 Roeselare.

Organisatie: vzw Motief samen met Evangelie Levensnabij

7. Het deed me terugdenken aan Pinochet

Een priester die de communie uitreikt aan de kinderen van de Kamloops Indian Residential School. Ze maakte deel uit van het Canadese Indiase residentiële schoolsysteem. Deze inheemse kinderen werden weggehaald van hun ouders om er 'beschaafde' en in dit geval goede katholieken van te maken. Opgericht in 1890 was ze in bedrijf tot 1969, toen ze door de federale overheid werd overgenomen van de katholieke kerk om te worden gebruikt als een dagschool. Ze sloot in 1978. In mei 2021 werden de stoffelijke resten van 215 kinderen, begraven in ongemarkeerde graven, ontdekt met behulp van grondradar.

Het beeld van die communieuitreiking deed me terugdenken aan dictator Pinochet: ik herinner me de foto waarop hij 'vroom' de heilige communie ontvangt uit de handen van de toenmalige opperaalmoezenier van het Chileense leger. Augusto Pinochet hoeft ik je niet voor te stellen. Hij greep gewelddadig de macht op die andere 11 september: die van het jaar 1973. Hij had de dood van menig aanhanger of sympathisant van president Salvador Allende op zijn geweten.

Maar laten we hier even focussen op de priester die in beide gevallen de communie uitreikt. In het tweede geval lijdt het weinig twijfel dat hij op de hoogte was van de wandaden van Pinochet. In dat van Kamloops hebben we er het raden naar. Het kan best een brave ziel geweest zijn die plichtsgetrouw zijn dagelijkse heilige mis opdroeg. In elk geval stelde hij zich, hoogstwaarschijnlijk, net als zijn collega in Chili, geen vragen bij het systeem waarin hij meedraaide.

Doen we dat niet gemakkelijk: meedraaien in een systeem dat in wezen onmenselijk is? Er afstand van nemen vraagt moeite. We hebben een gemeenschap nodig van mensen die aan elkaar ongemakkelijke vragen durven stellen. Voor gelovige mensen kan dat een Bijbel-, een gezins- of een bezinningsgroep zijn. Maar toch ook – waarom niet? – de grotere kerkgemeenschap. Het evangelie is immers een spiegel waarin we onszelf en onze maatschappij kritisch leren bekijken. Om daar tijdig de nodige conclusies uit te trekken. Doen we dat niet, dan maken we onszelf medeplichtig aan wanpraktijken.

(Rob)

Volg Evangelie Levensnabij Online

Ook jij kijkt elke drie maanden reikhalzend uit naar de nieuwe nieuwsbrief van Evangelie Levensnabij? Wist je dat je sinds kort ook extra bijdragen van onze redactie kan lezen op onze website en zelfs ontvangen in je mailbox?

Deze dienst activeren is eenvoudig en doe je door naar onze website te gaan (www.evangelielevensnabij.be) en onderaan de pagina het formulier in te vullen.

Wanneer je dit gedaan hebt, ontvang je een mailtje waarin je je gegevens kan bevestigen. Van zodra je dit gedaan hebt ontvang je telkens een email wanneer we een nieuw artikel op onze website beschikbaar maken.

8. Roger Lenaers (Oostende 1925 – Heverlee 2021)

Heel lang geleden vroeg ik me af: hoe kan het, dat gestudeerde mensen eigenaardige dingen geloven zoals: dat Mozes de Rode Zee in tweeën spleet, dat Jezus water in wijn veranderde en, als klap op de vuurpijl, uit het graf verrees. Geloven stond voor mij toen gelijk met: voor waar aannemen wat voor normale mensen ongeloofwaardig is.

Vooraf tijdens mijn seminarieopleiding ben ik geëvolueerd. Ik leerde over literaire genres, over symbooltaal, over de ontstaansgeschiedenis van de Bijbelse geschriften en nog veel meer. Nadien verlegde mijn interesse zich naar het sociaal leven. Ik raakte ervan overtuigd dat, net als dat met liefde het geval was, geloven een werkwoord is.

Toch bleef er iets knagen: hoe levensnabij je het evangelie ook uitlegde – en zelf probeerde te beleven –, er bleef toch altijd heel wat over dat niet strookte met het moderne levensgevoel. Soms doet het dit terecht: iets is immers niet waardevol omdat het modern is. In vele gevallen biedt het evangelie dan een forse kritiek op onze moderne en soms inhumane samenleving.

Een andere keer geef ik toch de voorkeur aan dat hedendaagse levensgevoel. Wanneer het christelijk geloof eerder afbreuk lijkt te doen aan een menselijk omgaan met elkaar en een ecologisch omgaan met de aarde. Of ook nog: als kerkelijke leerstellingen ingaan tegen de wetenschappelijke verworvenheden. Dit knagend gevoel verdween met de totaalvisie die Roger Lenaers aanbood.

Kennismaking

Ik moet ooit nog zijn naam gelezen hebben in de humaniora, als auteur van Latijnse handboeken. Maar Roger Lenaers is niet alleen classicus, hij studeerde ook filosofie en theologie. Ik mocht hem een eerste keer horen op een conferentie, georganiseerd door MKK (maatschappij- en kerkkritische christenen) in Brugge in oktober 1989. De titel: “Het geloof van de gelovigen”.

Hij begon toen met de betekenis van het woord ‘geloven’ af te lijnen. Naast het intellectueel niveau is er ook dat van ‘vertrouwen’. Een kleuter gelooft al wat de kleuterleidster zegt omwille van zijn vertrouwen in haar. Dit is het oorspronkelijke: zich in liefde en bewondering wagen aan iets of iemand. Dit geloven houdt ‘schouwing’ in: “Hij zag en geloofde”, hij zag iets waar hij kon in opgaan. Zo ‘n geloven, dat ons wezen doordringt, wil daarna omgezet worden in taal en woorden. Orthopraxie, het juiste handelen, is absoluut belangrijk, maar we hebben ook belijdenisformules nodig.

Die formuleringen zijn dus relatief belangrijk. Op voorwaarde dat men vasthoudt aan wat Jezus beleefd heeft. En dus, zo ging Roger Lenaers verder, moeten we blijven zoeken naar een betere formulering dan de klassieke geloofsbelijdenissen. Daarvoor moeten we ons verstand gebruiken. Regels zijn goed als ze hun beperktheden kennen en gewijzigd worden in een nieuwe cultuur. Hierover nadenken kan ons in beweging houden.

Zijn boeken

En dat heeft Lenaers dan ook gedaan. Te beginnen met het boek dat hij schreef in het jaar 2000: ‘De droom van Nebukadnezar. Of het einde van een middeleeuwse kerk’. In de inleiding lezen we: “Nu voel ik de behoefte de vrucht van die lange periode van lezen, denken, van gedachte wisselen, publiceren, eindelijk samen te vatten, in de overtuiging dat ik daarmee voor anderen de weg vrijmaak voor een geloof dat zich in de 21ste eeuw thuis kan voelen. Mijn formulering van dat ene en eeuwige geloof in Jezus Christus en zijn God in de taal van de moderniteit kijkt echter zo ver af van de traditionele vertaling, dat

ze de indruk moet wekken van heterodoxie (niet volgens de rechte leer). Toch is ze dat niet. De trouw aan het heilsaanbod Gods, in zover het door de kerk tot de mensen komt, vraagt dat we afscheid nemen van de voorstellingswereld waarin de traditie zich beweegt en dan ook van de taal waarin ze die voorstellingen gegoten heeft. Van het bergmassief van de geschiedenis is namelijk vanzelf de steen van de moderniteit losgekomen en deze stoot tegen de lemen voeten van het middeleeuwse kerkdenken”.

Hiermee is meteen de betekenis van de titel van dit eerste boek verklaard (naar het visioen in Daniël 2). In zijn zoektocht naar een hertaling heeft hij het vervolgens over de hiërarchie, de heilige Schrift, de sacramenten als rituele tekens: doopsel, vormsel, ziekenzalving, priesterwijding en huwelijk. Verder over de eucharistie, zonde en biecht, versterving en ascese en tenslotte de spanning tussen geloof en leven. En hij besluit: “Het zou een zegen zijn voor de kerk van vandaag als allen die zich om haar bekommeren, alles wat ze kerkelijk zeggen en doen, niet langer uitsluitend zouden toetsen op zijn overeenstemming met de opvattingen van voor 1000 jaar, maar in de eerste plaats op zijn zinnigheid voor heden en toekomst.”

Dit deed Lenaers dan ook in zijn volgende boeken:

- ‘Uittocht uit oudchristelijke mythen’ (2002) m.b.t. een aantal dogmatische formuleringen.
- ‘Al is er geen God-in-den-hoge’ (2009) met een deel over een gelovige ethiek voor de moderniteit en bedenkingen bij de traditionele geloofsleer.
- ‘Op verkenning in een nieuw land’ (2011): hoe de geloofsboodschap modern verwoord kan worden.
- ‘Jezus van Nazaret. Een mens als wij?’ (2015). Hierin legt hij twee factoren bloot die Jezus van Nazaret voor de moderne mens van zijn werkelijkheid dreigen te beroven: de mythologie en de onbetrouwbaarheid van schijnbaar historische mededelingen.

Zijn preken

Sinds 1995 was Lenaers pastoor in Vorderhornbach en Hinterhornbach in Lechtal, Tirol. Daar preekte hij ook wekelijks. Het is boeiend hoe hij zijn theologische inzichten vertaalde voor een doorsnee kerkelijk publiek. Roger Lenaers was immers niet zomaar een kamergeleerde. Sommigen stelden zich immers de vraag: wat doe je met zijn inzichten in een gewone parochie? Op welke manier kan je hiermee voorgaan in de liturgie? Lenaers deed het. Medebroeders vertaalden zijn preken in het Nederlands. En zo konden ook hier predikanten, zoals ondergetekende, hiervan gebruik maken.

Een voorbeeld: zijn preek op Witte Donderdag

In elke kerkdienst horen we Jezus’ woorden: “Doe dit tot mijn gedachtenis”. We moeten dus de herinnering aan hem bewaren, hem niet vergeten. Dat verwacht hij dus van de samenkomst van zijn leerlingen. Ze moeten aan Hem terugdenken, precies door te doen, wat hij in zijn afscheidsmaaltijd gedaan heeft: brood nemen, het breken en uitdelen, als teken, dat hij zich indertijd aan de mensen uitgedeeld heeft en nooit meer ophoudt, dat te doen. De kerk heeft zijn oproep ernstig genomen, tenminste wat betreft de buitenkant. Iedere dag wordt in de hele wereld honderdduizend keer gedaan, waartoe Jezus aan zijn leerlingen de opdracht heeft gegeven.

Maar wat wilde Jezus precies toen Hij zei: “Doe dit tot mijn gedachtenis?” Dat wij die afscheidsmaaltijd van toen steeds weer opvoeren, het spelen, het nadoen, zodat ons geweten ons na afloop zeggen kan: je hebt weer gedaan wat je moest doen, je bent in orde? Wat Jezus wilde, was iets heel anders. Hij wilde dat wij ons bewust zouden worden, wat hij ons heeft voorgeleefd en tenslotte heeft samengevat bij die afscheidsmaaltijd van toen in dat verbazingwekkend gebaar: dat hij voor zijn medemensen wilde zijn als brood. Hij wilde dat wij door deze herinnering, dit gedenken, in beweging zouden komen, en zouden proberen te doen als hij: ook zelf voor onze medemensen goed en voedzaam worden als brood, zoals hij dat is voor ons. Hij wilde, dat dit gedenken een zachte revolutie van liefde in de wereld zou te weeg brengen. Dat was zijn hoop, dat was wat hij op gang wilde brengen. En dat is oneindig veel meer dan dat,

wat wij christenen helaas meestal doen, namelijk aanwezig zijn bij de zondagsritus, zelfs vaak zonder te doen wat hij uitdrukkelijk zegt: neem en eet, dus zonder te communie te gaan.

Maar zelfs als we te communie gaan, doen we nog niet, wat Jezus eigenlijk wilde: door onze ontmoeting met hem anders worden, nieuw worden, meer aan hem gelijk worden. En zo hebben de miljarden missen in de loop der eeuwen de wereld niet genezen, niet vernieuwd en verlost. Van die zachte revolutie van de mensenliefde is maar weinig terechtgekomen. Wij christenen hebben ons wellicht op zondag een half uurtje met Jezus bezig gehouden, hebben over hem horen praten, en aan hem gedacht, en dat was prima. Maar we hebben nauwelijks acht geslagen op datgene wat hij ons iedere keer voorleeft en in een teken zeggen wil, en dat was niet prima. Na de zondagsdienst, dus na de ontmoeting met zijn gebaar van zelfeloosheid en zichzelf-weggeven, zijn wij rustig doorgegaan te doen zoals daarvoor, als hadden we zijn unieke gebaar niet gezien. Hoe dan ook, in ons alledaagse doen daarna heeft het nauwelijks een rol gespeeld. We zijn niet opgehouden elkaar te veroordelen, jaloers te zijn, het kwade met kwade te vergelden, mensen in de steek te laten en weg te kijken als ze in nood waren, kortom voor hen niet te doen wat wij zouden willen dat men voor ons doet. We hebben klaarblijkelijk niet dat woord verstaan, dat de evangelist Jezus laat zeggen: "Ik heb jullie een voorbeeld gegeven, zodat jullie ook voor elkaar zouden doen, zoals ik voor jullie gedaan heb".

Slotbedenking

De visie van Roger Lenaers is niet origineel. Ze komt in grote trekken overeen met die van de theologen die aan bod komen in het artikel 'Christen zijn is door en door menselijk zijn' in dit nummer van ons tijdschrift. Lenaers verwijst zelf naar Hans Küng en naar de Leuvense filosoof Marcel Heyndriks met zijn monumentale '...en Gij geeft ons een andere toekomst. Over het christelijk geloof en zijn gestalte tussen gisteren en morgen', uitgeverij Peeters Leuven, 1991. De boeken van Lenaers kunnen we daartegenover vulgarisaties noemen in de positieve zin van het woord.

Een klassieke opwerping tegen deze en soortgelijke vulgarisaties van hedendaagse theologie: moeten we daarmee onze gelovigen lastig vallen? Reserveer dit voor Bijbelgroepen. Je gaat met de resultaten van de moderne exegese alleen maar verwarring stichten. We stellen vast dat precies het omgekeerde gebeurd is. Door decennialang de orthodoxe leerstellingen te blijven herhalen, heeft de kerk een groot deel van de intelligentsia van zich vervreemd. En zijn daarbovenop ook een even groot deel van de overige gelovigen hun geloof als wereldvreemd gaan ervaren. Dit is intussen overduidelijk m.b.t. de jongere generatie – jonger dan 70 –.

Er is nog een tweede groot nadeel. Er is een band tussen een dogmatisch christen zijn en vreemdelingenhaat, onverdraagzaamheid en discriminatie. Met dogmatisch christen zijn bedoelen we: een geloven dat blijft zweren bij de formuleringen uit de Oudheid tot en met die van Benedictus XVI. Indertijd maakten vele christenen geen problemen met de kruistochten, de inquisitie, de verovering van Amerika, de kolonisatie en de verdrukking van de inheemse volkeren. In Canada en Australië gebeurde dit laatste tot zeer recent. Kloosterorden waren medeplichtig. Een belangrijke reden hiervoor was dat de verspreiding van het 'ene ware geloof' alle andere overwegingen verduisterde. De visie van Roger Lenaers en van de theologen waarop hij zich baseert, maken duidelijk: emancipatie en zelfbeschikking behoren tot een hedendaagse beleving van het christelijk geloof. Dit kan niet duidelijk genoeg herhaald worden.

Rob

9. Christen zijn is door en door menselijk zijn

In de Frankische tijd was er een kloof tussen het gepredikte en het beleefde christendom. In het geheim bleven velen heidense heilige plaatsen, zoals bomen, bossen, kruispunten en bronnen, bezoeken. In de 10de en 11de eeuw was er in onze streken een wildgroei van relikwieën. En in de late middeleeuwen is het twijfelachtig of de meeste gelovigen de verplichte mis op zon- en feestdagen bijwoonden. Wie deelnamen waren ofwel slechts passief aanwezig, ofwel lazen ze in hun gebeden- of getijdenboek. Eeuwenlang kunnen we hier eerder spreken van (een sociologische) christenheid dan van (een doorleefd) christendom.(1)

M.a.w. was het christelijke Westen in het verleden wel zo christelijk? Deze vraag helpt ons de huidige crisis van het christendom te relativiseren. De oudsten onder ons herinneren zich het rijke Roomse leven van de jaren 1950. Is het thans zoveel slechter met het geloofsleven gesteld dan toen? Wie had in die tijd van de Bergrede gehoord? Het evangelie was voor de meesten een gesloten boek. In de lagere school kregen ze Bijbelse geschiedenis. Maar als ze daarover op volwassen leeftijd werden ondervraagd luidde het steevast: "Dat is lang geleden, mijnheer". De catechismus leerden ze vanbuiten... en waren hem na hun plechtige communie meteen vergeten.

Maar was dat wel zo erg? Het kennisaspect van het geloof is toch niet het belangrijkste? Wel waren er de devoties en het morele leven. Devoties bloeiden weelderig: heiligenverering, processies, palmtakjes, wijwater,... Maar die krijgen in het evangelie verre van een ereplaats. Ook valt het te betwijfelen of het met dat morele leven toen beter gesteld was dan nu. Alle nadruk lag op de seksuele moraal. 'Zonde' werd daarmee grotendeels vereenzelvigd. Maar hoe zat het met de manier van omgaan met de medemensen, thuis en op de werkvloer? In welke mate waren de maatschappelijke verhoudingen doordrongen van liefde, vrede en rechtvaardigheid? Was er, en is er ook nu, op dat vlak een serieus verschil tussen christen- en andersgelovigen?

Wat heet 'christelijk'?

Met 'christelijk' wordt niet altijd hetzelfde bedoeld. *"Het Vlaams Belang vindt dat Vlaanderen toekomt aan de Vlaming. Dit is al eeuwenlang Vlaams grondgebied, met humanistische en christelijke tradities. Overal ter wereld willen mensen hun tradities beschermen, maar hier moet ik me daarvoor verantwoorden. Ik vind dat heel gek. Ik ben ervan overtuigd dat het christelijke, het Vlaamse en als u wilt zelfs het blanke een dominante factor moeten zijn in onze samenleving."* (**Tom Van Grieken** in 'De Tijd' op 29 mei 2021)

De voorzitter van Vlaams Belang vindt dus dat 'het christelijke' een dominante factor moet zijn in de Vlaamse samenleving. Vlaanderen is een grondgebied met al eeuwenlang christelijke tradities... Hij heeft het hier duidelijk over het christendom als een religie, onderdeel van ons cultureel erfgoed. Het rijk Gods (Gods nieuwe wereld) dat Jezus van Nazareth voor ogen had en het christelijk universalisme dat met Paulus ten volle doorbrak, zijn niet aan hem besteed.

Over dat christelijke als onderdeel van de Vlaamse traditie lezen we ook bij **Joren Vermeersch**, historicus en eerste opvolger voor de N-VA voor de Kamer, West-Vlaanderen (2). 'Red onze kerken van de ondergang' is de titel van een van zijn columns. Hij sluit aan bij de actuele kwestie van de bestemming van kerkgebouwen die niet langer worden gebruikt voor de eredienst.

"Ik behoor, begint hij, tot het uitstervend ras van mensen die al eens een kerk durven binnen te stappen om er een kaarsje te branden. Niet zozeer omdat ik gelovig ben, ik doe het eerder uit een onbestemd gevoel van dankbaarheid." Daarop houdt hij een pleidooi voor het behoud van kerkgebouwen: als oorden van verpozing, als architecturale parels, als oasen van rust,...

"Eeuwenlang werd er in deze magnifieke gebouwen samen gerouwd. Pasgeboren kinderen werden er welkom geheten. Jonge mensen beloofden er elkaar eeuwige trouw. Aan al die rituelen heeft ook de moderne agnostische Vlaming nood. (...) Laat er, behalve katholieke erediensten, ook vrijzinnige

ceremonies in toe, van lentefeesten tot begrafenissen. Laat er cultuur in toe. Geef er lezingen. Laat er instrumenten en zang in weerklinken. (...) En laat de kerk op dode momenten ook stil zijn voor wie daar nood aan heeft. Ook al is dat maar één oud vrouwtje, die er in gedachten komt praten met haar overleden echtgenoot en Onze Lieve Vrouw.”

De kerk als cultusgebouw... als cultureel centrum... als plaats voor persoonlijke bezinning en nog veel meer. Het gebouw is rijp voor meerdere bestemmingen. De meeste hiervan hebben, van ver of van dicht, met religie te maken. Oorspronkelijk was het evenwel bedoeld als trefpunt voor een christelijke gemeenschap. En dus komen we terug op onze vraag: wat heet christelijk? Is dat alleen maar een lokale variant op ‘religieus’?

Jezus van Nazareth was ongetwijfeld een religieus mens. Hij bezocht trouw de synagoge. En beleefde een innige band met God die hij als Abba, papa, aansprak. Maar hij botste ook met de religieuze en politieke elite van zijn tijd. Hij werd zelfs door de Romeinse overheid als subversief terechtgesteld. Dat gebeurde niet zomaar. De Romeinse rechtspraak was geen lachertje. De reden van zijn terechtstelling was niet omdat hij zo ‘n religieus man was. De Romeinen waren in die tijd erg tolerant tegenover andere religies. Jezus hanteerde een eigen invulling voor zijn religie. Het is niet voldoende religieus te zijn zoals Joren Vermeersch dat beschrijft, om te mogen christen, volgeling van Jezus, genoemd te worden. Het gaat om méér.

Het christendom is een religie

Harry Kuitert (1924-2017) is een protestants theoloog. Hij schreef menig boek over religie in het algemeen en over het christendom in het bijzonder. Hij komt tot de conclusie: geloven is mensenwerk, met alle beperkingen en vergissingen die het spreken erover en de overlevering ervan aankleven. *“Alle spreken over Boven komt van beneden, ook het spreken dat beweert van Boven te komen”* is zijn bekendste oneliner. Het geloof probeert zin te geven aan een chaotisch en ten diepste zinloos bestaan. Het heeft wel inhoud, het gaat over betrouwbare kennis, maar de definitieve toetsing is niet mogelijk. Het doordenken op deze stellingen brengt hem ertoe het christendom te beschouwen als één van de vele religies. Die zijn voor hem expressies van de oerervaring van afhankelijkheid. In ‘Over religie’ (3) rekent hij af met het persoonlijke godsbeeld. Hij doet dat niet met religie die er de oorsprong van is: die moet vooral blijven.

Christelijk = Christus-lijk

Is het christendom dan een religie als de andere? Het christendom ontleedt haar eigenheid aan de persoon van Jezus. En die was geworteld in de joodse godsdienst: we hebben niet voor niets het Oude Testament opgenomen in de christelijke Bijbel. Christelijk betekent: lijk Jezus Christus. Etymologisch klopt dit niet, maar inhoudelijk wel. De auteurs die we nu overlopen getuigen ervan: het christendom vertoont specifieke kenmerken, die we halen bij Jezus van Nazareth, en die we slechts ten dele in andere religies aantreffen.

1. **Harry Kuitert** had het uitgebreid over het christendom. Dat wortelt evenzeer in de religieuze oerervaring. Maar die kan op verschillende manieren beleefd worden. Mensen ervaren de werkelijkheid als een zich opdringende werkelijkheid. Waar ervaart een mens ten diepste toe de werkelijkheid in haar overmacht? Het antwoord van het christendom luidt: in de behoeftige medemens. Ons daaraan gewonnen geven is geloven. Ons door de behoeftige medemens aangesproken voelen, dat is aangesproken worden door de Schepper. Het is Jezus die ons de ogen opent voor deze behoeftige medemens. Dat is de kern van het christen zijn.

2. In een vorige Nieuwsbrief (4) stelt **Daniël Vanhoutte** zich de vraag: *“Wat kan er zo bijzonder geweest zijn aan die Jezus van Nazareth, dat hij nu al twintig eeuwen zonder onderbreking mensen bezielt en een stempel drukt op de geschiedenis?”* Voor christenen lag de essentie van het nieuwe geloof in de idee van ‘incarnatie’, de menswording van God. Hiermee is in het christendom het oeroude religieuze dualisme overwonnen. De kloof tussen God en mens, tussen natuur en bovennatuur, tussen

hemel en aarde, tussen het heilige en het profane wordt gedempt.

Er zijn tekenen, vervolgt hij, dat zich binnen het christendom tussen theïsme en atheïsme een derde weg aan het ontwikkelen is. We kunnen die omschrijven als 'seculier christendom'. De Jezusfiguur biedt een mensbeeld aan dat in alle opzichten transcendent is ten opzichte van het modernistisch pantheon van sterren, modellen, vedetten, idolen en afgoden. Hedendaagse christenen vinden in Jezus en het evangelie de inspiratie voor een roeping tot volle en waarachtige humaniteit. Omdat hij zijn levensbestemming niet vindt in narcistische of voluntaristische zelfontplooiing maar in onvoorwaardelijke liefde en radicale dienstbaarheid. 'Secularisatie' krijgt hier de positieve betekenis van 'vermenselijking'. Het rijk Gods wordt een seculier project van humaniteit en moraliteit, van goedheid, schoonheid en waarheid, van gerechtigheid en vrede, van vergeving en verzoening, van geloof, hoop en liefde. Dat maakt van het christendom dan toch wel een bijzonder soort religie?

3. We moeten hier zeker **Karl Barth** (1886-1968), de grote Zwitserse theoloog, vermelden. Barth leidt zijn uitspraken over God, mens en wereld niet af uit algemeen-menselijke ervaring, maar gaat uit van Gods openbaring in Jezus Christus. Hij stelt dat God niet de God van de religie is; Hij is de *ganz Andere*. Wij leren Hem nergens zo kennen als in Jezus Christus. Daarom is Jezus Christus voor Barth de enige betrouwbare bron van godskennis. Het christelijk geloof wil geen religie zijn. Het neemt de gestalte aan van een gemeenschap van mensen die vertrouwen op God en die proberen Jezus na te volgen.

4. **Dietrich Bonhoeffer** (1906-1945) is bekend om zijn oppositie tegen het naziregime, waar hij dan ook het slachtoffer van werd. Maar hij is ook een theoloog die, zowel in protestantse als in katholieke middens, een grote invloed blijft uitoefenen. Als een echo van Karl Barth, heeft hij het over een areligieus christendom. Wat niet betekent dat hij het niet over God zou hebben. Geloof is voor hem niet iets dat je zomaar onderschrijft, maar is verbonden met het volle leven.

Een paar van zijn markante uitspraken: *"Misschien is er geen gevoel dat groter geluk geeft dan dat men voor andere mensen iets kan betekenen."* *"Gehoorzaamheid zonder vrijheid is slavernij, vrijheid zonder gehoorzaamheid is willekeur."* Wat zowel aansluit bij een boek van zijn vroegere periode, 'Navolging', dat gaat over de Bergrede, als bij 'Verzet en overgave' in zijn gevangenschap.

5. In ons vorig nummer hadden we het al uitgebreid over **Hans Küng** (1928-2021). Jezus van Nazareth leerde, met woord en daad, dat de wil van God samenvalt met het heil, het geluk van de mens. Ook dit betekent dat christen zijn niet zomaar een variant is op religieus zijn.

6. En dan hebben we nog **Edward Schillebeeckx** (1914-2009) met zijn doorwrocht 'Jezus, het verhaal van een levende'. Jezus predikte de op menselijkheid bedachte Gods heerschappij. Zijn zorgend verwijlen bij mensen werd door de meerderheid van het volk en door zijn leerlingen ervaren als heil-van-Godswege. En van zijn volgelingen verwacht hij dat zij op hun beurt deze liefde gestalte geven.

7. Kardinaal **Jozef De Kesel** (°1947) heeft het in zijn recent boek (5) over de situatie van de kerk in een geseculariseerde samenleving. Het christelijk geloof helpt me daarin mijn verantwoordelijkheid te nemen. Hij ziet dit zelfs als een taak van alle godsdiensten: ze motiveren mensen om zich in te zetten. Identiteit zonder openheid is een terugplooiën op zichzelf. Onze identiteit als christen bestaat erin dat God op zoek is naar de mens. Hij is een God die niet onverschillig is. De Kesel citeert paus Franciscus waar die het heeft over de heersende geglobaliseerde onverschilligheid. Het probleem is niet als we met weinig zijn, maar als we onbetekenend zijn.

En dus is er voor de gelovige, zo zegt hij letterlijk, geen scheiding tussen geloof en leven. Hij legt hierbij sterk de nadruk op ontmoeting met de ander, ook met wie een andere of geen godsdienst aankleeft. Christenen maken Gods liefde bekend door zijn woord te beluisteren, in de liturgie, en in de zorg voor armen en zieken.

8. **Eugen Drewermann** (°1940)

We willen hierbij wat uitgebreider ingaan op psychoanalyticus en theoloog Eugen Drewermann. Hij legde

zich toe op het dieptepsychologisch uitleggen van Bijbelteksten. Nadat hij zich kritisch had geuit over punten in het katholieke geloof, werd hem verboden les te geven (1991). Kritiek had hij onder andere op het celibaat en hoe de maagd Maria in de rooms-katholieke kerk gezien werd. Niet lang daarna werd hij als priester op non-actief gesteld, waarna hij uiteindelijk - op zijn 65e verjaardag - de katholieke kerk de rug toekeerde.

Drewermann ontwikkelt een theologie, die de mens wil bevrijden uit alle negatieve sferen van het leven. Het is een project, waarin hij de theologie confronteert met de uitkomsten van de natuurwetenschappen. Voor hem zijn de dogma's van de katholieke kerk hindernissen voor het geloof van de mensen. Drewermann komt tot een "antidogmatiek", een theologie van de menselijkheid. Hij wil de kerkleer bevrijden van dwang en vervreemding door de beelden van het onbewuste en de angst van mensen serieus te nemen. Hij spreekt over het wezen van de religieuze ervaring en beschrijft de symbolen van de geborgenheid: water en hol, boom, berg en maaltijd, het spel en de initiatie en de heilige bruiloft, als antwoord op de vier vormen van angst (schizoïde, depressie, dwangneurose en hysterie).

In 1996 verschijnt *Glauben in Freiheit 2. Jesus von Nazareth. Befreiung zum Frieden*. Hoe kan het gedrag van de "mens uit het stenen tijdperk" overwonnen worden door de boodschap van Jezus over Gods koninkrijk van vrede? Hij ontwerpt een theologie van de menselijkheid en probeert een ander Godsbeeld te beschrijven. Hij blijft publiceren tot op de dag van vandaag. Zijn laatste werk: "Gott, wo bist du?: Eugen Drewermann antwortet jungen Menschen" Paperback – 8 maart 2021.

Zijn grote commentaar op het evangelie van Marcus (1987-88) kreeg een ruime selectie in 'Beelden van verlossing. Toelichtingen op het evangelie van Marcus', Meinema, 's Gravenhage, 1990, maar ook nog recent in 'Wegen naar menselijkheid. Dieptepsychologische lezing van het Marcusevangelie' Skandalon Middelburg, 2020. Deze laatste vertaling in twee delen, kreeg een lovende commentaar in Tertio van 28 april 2021. Recensente Brigitte Puissant noemt het "een bevrijdende lezing in mensentaal. Niet alleen taalkundig, ook inhoudelijk. Drewermanns visie op Jezus en zijn relatie tot God is door en door menselijk en daarom zo gemakkelijk te verstaan. Zijn taal resoneert met onze dagelijkse demonen, verlangens en dromen, met ons diepste mens-zijn. Jezus spreekt ons aan op die goddelijke laag en confronteert ons met de sprong die we moeten wagen om bevrijd en waarachtig te leven."

Ze besluit: "Drewermanns commentaar leest als een paasverhaal dat de mens bevrijdt van wat hem innerlijk gevangenhoudt. Een bevrijding waarbij het persoonlijke en religieuze samenvalt, met maatschappelijke consequenties tot gevolg. Want bevrijd als Jezus, is men tegelijk aanklacht en drive. Maar tegelijk is iets onverwoestbaars geboren: de zekerheid dat het leven sterker is dan de dood, dat er troost is, altijd hoop." Hier staan we wel een eind veraf van het Vlaams-nationalistische christendom van van Grieken.

We mochten Drewermann beluisteren in Oostkamp op 24 april 1996. Een citaat uit zijn toenmalig betoog over 'Geloven in vrijheid': *"God heeft ons gemaakt als zoogdieren met oren die niet naar boven, maar opzij gericht zijn. Onze oren zijn niet gericht naar diegenen die boven ons staan, maar naar degenen die naast ons staan. En zijn ook gericht naar ons innerlijk, dat wat binnen in ons spreekt."* (6)

Besluit

We hadden het erover in vorig nummer (in "Waarom we Hans Küng dankbaar zijn"): onze werkgroep Evangelie Levensnabij sloot vanaf haar ontstaan aan bij een christendom waar niet de religieuze praktijken en dogma's centraal staan, maar de manier van leven en het omgaan met mensen, die Jezus van Nazareth heeft voorgeleefd. Van dat soort christen zijn hebben, in de loop van de kerkgeschiedenis, duizenden, zo niet miljoenen, bekende maar vooral onbekende gelovigen een voorbeeld gegeven.

Ze zijn er ook in onze eenentwintigste eeuw. Persoonlijk vind ik ze terug in onze plaatselijke Welzijnsschakel. Mensen in armoede vormen gemeenschap. Hen wordt verantwoordelijkheid gegeven. Ze voelen zich ernstig genomen. Ze zoeken verbinding, vooreerst met elkaar, maar ook met de bredere maatschappij. Dit gebeurt o.a. door in gesprek te gaan met de lokale overheid. Ze groeien als mens. Of ze

het beseffen of niet, met hen gaat het bevrijdend verhaal van de Nazareeër verder.

Ongetwijfeld ken je ook zo 'n verenigingen / gezinnen / groepen / pastorale eenheden / gemeenschappen... Dikwijls zijn ze pluralistisch samengesteld. In menig geval zijn het wel gelovige mensen die er de initiatiefnemers of dragers van zijn. Worden zij het christendom van de toekomst? We mogen het hopen. Want onze huidige aarde heeft Jezus Christus broodnodig.

(Rob)

(1) Uit: 'Geschiedenis van het eucharistie vieren', www.evangelielevensnabij.be onder 'Teksten en inspiratie', 17 maart 2021

(2) Joren Vermeersch, 'Red onze kerken van de ondergang', De Standaard, 17 mei 2021, blz. 27

(3) H.M. Kuitert, 'Over religie. Aan de liefhebbers onder haar beoefenaars', Ten Have, Baarn, 2000, 314 blz.

(4) Daniël Vanhoutte, 'Het christendom in de kering der tijden', Nieuwsbrief Evangelie Levensnabij, 2021, nr. 1, blz. 10-12

(5) Jozef De Kesel, 'Geloof en godsdienst in een seculiere samenleving', Halewijn, Antwerpen, 2021, 120 blz.

(6) Eugen Drewermann, Wegen naar menselijkheid. Dieptepsychologische lezing van het Marcusevangelie, Skandalon, Middelburg, 2020, 2 delen, 1400 blz.; Nieuwsbrief Evangelisatie Levensnabij, mei-juni 1996, 'Eugen Drewermann. Geloven in vrijheid', blz. 2-5

10. Wat leert ons Afghanistan?

Een beetje geschiedenis

De Sovjet-Unie probeerde van 1979 tot 1989 Afghanistan te bezetten. En dus snelden de Verenigde Staten de islamitische verzetsstrijders ter hulp. In die periode pompte de CIA 2 miljard dollar aan hulp, wapens en logistieke steun aan de moedjahedin. Reagan noemde hen "vrijheidsstrijders die de principes van onafhankelijkheid en vrijheid verdedigen die de basis vormen van wereldwijde veiligheid en stabiliteit".

Maar ook de rijke Saoedi Osama bin Laden was een prominente organisator en financier van de moedjahedin; zijn 'Dienstenkantoor' sluisde geld, wapens en islamitische strijders vanuit de hele wereld naar Afghanistan, met de steun van de Amerikaanse, Pakistaanse en Saoedische regeringen. In 1988 vormde Bin Laden, samen met een aantal meer militante leden, Al Qaida, om het verzet tegen de Sovjet-Unie uit te bouwen tot een wereldwijde fundamentalistisch-islamitische beweging.

Na de terugtrekking van de Sovjets vielen de moedjahedin uiteen in twee losjes aaneengesloten, elkaar bestrijdende groeperingen: de Noordelijke Alliantie en de taliban. Zij streden toen in een burgeroorlog voor de heerschappij over Afghanistan. In 1996 namen de taliban Kaboel in. Een patstelling ontstond, waarbij de taliban de facto heerser over het land waren, maar de Noordelijke Alliantie in het noordoosten standhield.

De taliban stichtten het Islamitisch Emiraat Afghanistan. Vrouwen werd het verplicht hun hele lichaam met kleding te bedekken, met een boerka en het werd hen verboden onderwijs te volgen. Foto's en video en verder iedere afbeelding van levende wezens werden verboden en vliegeren mocht ook niet meer. Mannen moesten hun baard laten staan. Ook televisies werden verboden; er werden stukgeslagen toestellen publiekelijk aan galgen gehangen. In maart 2001 bliezen de taliban de Boeddhabeelden van Bamyan op. Lijfstraffen zoals amputaties en zweepslagen werden ingevoerd en de bevolking van Kaboel werd verplicht executies in het voetbalstadion bij te wonen. De controle over het platteland was overigens zwakker dan in steden als Kaboel, Kandahar en Herat; zolang een dorp maar formeel trouw aan de beweging bleef werd het grotendeels met rust gelaten. De extreme praktijken en lijfstraffen vonden dan ook voornamelijk plaats in de steden.

In oktober 2001 vielen de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Australië, Frankrijk en de Noordelijke Alliantie de taliban in Afghanistan binnen, op zoek naar Osama bin Laden. Directe aanleiding waren de aanslagen van 11 september. Bin Laden werd niet in Afghanistan gevonden, maar de talibanregering werd afgezet. Er werd een overgangsregering onder Hamid Karzai aangewezen om het land te besturen. Karzai werd in 2004 als president bevestigd in de eerste vrije verkiezingen van het land. In dat jaar werd ook een nieuwe grondwet opgesteld. Vanaf toen verliep de wederopbouw moeizaam. De veiligheidssituatie verslechterde door de wederopstanding van de taliban en de activiteiten van lokale strijdheren. Enorme problemen waarmee het land kampte waren, behalve de wijdverspreide corruptie, de afwezigheid van goede infrastructuur en grootschalige armoede onder de bevolking.

Aanhangers van het voormalige talibanregime bleven strijden met aanslagen en terreurdaden tegen de aanwezigheid van 'ongelovigen' in Afghanistan, en ook tegen de Afghaanse regering, die zij als een marionet beschouwden. Ze opereerden vanuit het Pakistaanse grensgebied. Een ander probleem voor de Afghaanse regering was dat de regionale bestuurders zich als onafhankelijke krijgsheren opstelden, en zich weinig aan het centrale gezag gelegen lieten liggen. De gouverneurs verrijkten zich, streden met elkaar en onderdrukten de bevolking, terwijl de centrale regering vrijwel bankroet was.

In april 2021 werd door de Amerikaanse president Joe Biden aangekondigd dat een einde moest komen aan de langste oorlog van de Verenigde Staten middels terugtrekking van de Amerikaanse troepen tegen de twintigste verjaardag van de aanslagen in 2001. Toen zowel de VS als de NAVO begon met het terugtrekken van troepen, startten de taliban met een offensief in het land. Dit heeft ertoe geleid dat de Afghaanse president het land is ontvlucht en dat de taliban in augustus 2021 in recordtempo het hele grondgebied hebben veroverd. Op 30 augustus verlieten de laatste troepen van de V.S. de luchthaven van Kaboel.

Herman Van Rompuy

Ex-voorzitter van de Europese Raad en overtuigd christen Herman van Rompuy geeft in De Standaard van 19 augustus 2021 een goede analyse van de huidige toestand. Hij kwam hierop terug in 'De Afspraak' (Canvas) van 2 september. "Wat nu gebeurt, stond in de sterren geschreven. Men heeft onderschat dat het Afghaanse leger geen goesting had om te sterven voor de corrupte leiders die er op dat ogenblik waren. Oorspronkelijk zijn de Verenigde Staten in 2001 naar daar getrokken om terrorisme te bestrijden en dat was ook een goede reden. Alleen zijn ze te lang gebleven en ging het op den duur over regimeverandering.

Alle militaire interventies van het Westen in landen zijn mislukkingen geweest. De geschiedenis van die tussenkomsten is dramatisch. We zijn zelf met de Europese Unie nog militair actief geweest in Libië en dat was ook niet het hoofdstuk waar we het meest fier op zijn. Succesvolle militaire operaties zijn beperkte operaties met een duidelijk bepaald doel. Onder Obama en deels onder Trump heeft men terreurorganisatie IS verslagen en territoriaal uitgeschakeld. Het is pas misgelopen zodra het verhaal begon te verbreden naar 'we moeten hier snel de democratie herstellen'. Nu pleit men dikwijls voor een eigen Europees leger, maar waarvoor zou dat dan moeten dienen? We moeten niet denken dat we nu een rol moeten spelen in de wereld zoals de Verenigde Staten vroeger. Je ziet nu in Afghanistan het resultaat daarvan." (passim)

Verder heeft Van Rompuy het over de ondergeschikte rol van de vrouw in Afghanistan, wat hij verschrikkelijk vindt. Maar ook over een Europa waarin we het weinig eens zijn inzake migratiebeleid, zeker als het aspect solidariteit ter sprake komt. Solidariteit speelde, met het herstelplan van 500 miljard, wel m.b.t. de coronacrisis. Het klimaat wordt echter hoe dan ook een van de grootste uitdagingen voor de mensheid in zijn geheel. Nu heeft iedereen gezien wat de gevolgen zijn. De wereld stond bij wijze van spreken ofwel onder water, ofwel in vuur en vlam. Ook de pandemie zou trouwens te maken kunnen hebben met klimaat en ontbossing en dieren die vluchten naar de bewoonde wereld. Vlaanderen is op

langere termijn potentieel het meest bedreigd door het stijgen van de zeespiegel. Toch loopt Vlaanderen achterop en respecteren we het minst de Europese klimaatdoelstellingen.

Lessen trekken

Beperken we ons tot deze twee:

1. Militaire interventies van het Westen liepen de voorbije decennia, met uitzondering van beperkte en welomschreven operaties, steeds faliekant af. Met Afghanistan als triest orgelpunt. Defensie moet daarom grondig herdacht worden. Pacifisme en dialoog, ook met regimes die ons helemaal niet liggen, hoeven geen vieze woorden te zijn. Ze kunnen meer resultaten opbrengen dan wapengekletter, laat staan F-35-gevechtsvliegtuigen.

Pacifisme wil zeggen dat men geweld als middel om een doel te bereiken afwijst. Meestal wordt dit als naïef bestempeld. Al stelt men dit wel als een verplichting voor het oplossen van conflicten op lokaal vlak: in de gezinssituatie, op school, op het werk, tussen burens, enzovoort. Alleen de politie mag geweld gebruiken, en dan nog onder strikte voorwaarden. Waarom ditzelfde principe dan niet gehanteerd voor bredere conflicten? Bezorg de Verenigde Naties ruime politionele bevoegdheden en verbied alle andere vormen van geweld tussen bevolkingsgroepen en staten. Zou hiervoor op onze aarde geen ruime meerderheid te vinden zijn?

Dialoog dan. Ook met de taliban? Ja, ook met de taliban. Artsen Zonder Grenzen onderhandelt altijd met alle partijen, zo lezen we in De Standaard van 20 augustus 2021. "In de ziekenhuizen in Kunduz of Lashkargah moesten we geregeld aan soldaten van het Amerikaanse of Afghaanse leger en de taliban uitleggen dat we nooit een patiënt zouden wegsturen, of het nu gaat om een gewonde soldaat van de regering, een slachtoffer van een auto-ongeval of een gewonde talibanstrijder. Wij zien enkel patiënten, geen mensen die verondersteld crimineel, terrorist, soldaat of politicus zijn." Kan deze aanpak niet uitgebreid worden tot buiten het ziekenhuis aan de onderhandelingstafel? Niet na- maar voordat wapens worden opgenomen?

Astrofysicus Gerard Bodifée schrijft over de 20 jaar oorlog in Afghanistan: "Al deze slachtoffers (meer dan 170.000) zijn voor niets gevallen, hun dood heeft geen enkel doel gediend. Pas als die vreselijke waarheid niet langer wordt weggeredeneerd, maar openlijk toegegeven, kan blijken dat deze oorlog, paradoxaal genoeg, misschien toch enige zin heeft gehad. Want dan blijkt alweer de algemene zinloosheid van oorlogen en irrelevantie van militaire macht. (...) Oorlogen zijn zinloze, doelloze uitbarstingen van geweld. De geschiedenis biedt voorbeelden in overvloed. Misschien kan de dramatische afloop van de oorlog in Afghanistan ertoe bijdragen dat onverdraaglijke feit onder ogen te zien. Misschien kan dan eindelijk tot het verstand doordringen hoe irrationeel en immoreel het is om internationale conflicten met wapens uit te vechten. En misschien vindt België nog de moed om zijn oude F-16's op stal te zetten, of ter bewondering in een museum te plaatsen, zonder ze te vervangen door de nog capabelere en nog nuttelozere F-35's." (De Standaard, 31 augustus 2021, blz. 26-27, 'De zin van een oorlog zonder zin')

Pacifisme en dialoog veronderstellen een andere dan de bestaande gewelddadige machocultuur. Wellicht zullen vrouwen ons hiertoe de weg moeten tonen? En hoeft het gezegd dat Jezus' Bergrede geweldloosheid aanprijst?

2. Het klimaat blijft heden een van de grootste uitdagingen voor de mensheid als geheel. En, wat het zwaarst weegt, moet ook het zwaarst doorwegen. Vele bezwaren tegen drastische milieumaatregelen verzinken in het niet bij wat ons anders te wachten staat. Klimaat heeft overigens veel meer vandoen met het lot van mensen in conflictgebieden dan we nu al beseffen.

Bijbels Leerhuis - Zedelgem

Bijbels leerhuis “ De Vlaspit “ nodigt uit ! Jaarthema: Hoe Hij staande bleef ?

Hoe blijven wij als christenen, als sociaal bewogen mensen staande in deze doldraaiende geseculariseerde wereld?

Een wereld : waarin populistten het beleid maken; waarin slechts winst, geld en eigenbelang tellen; waarin peilingen belangrijker zijn dan visie; waarin we nog steeds cowboy en indiaantje spelen; Waarin waarheid en nep soms moeilijk te scheiden zijn; Waarin de grootste mond meestal het pleit wint .

Het is geen sinecure tegen stroom op te varen en consequent tegendraads te blijven leven.

Gaan we onszelf nivelleren om er bij te blijven? Gaan we onszelf profileren en de stempel krijgen van naïeve gutmenschen en wereldvreemde activist? Gaan we ons laten dicteren door consumptie en media? Gaan we ons laten inpakken in wat de gewone gang van zaken heet?

In een reeks evangelieverhalen volgen we Jezus van Nazareth

- Voor wie en wat stond Hij ?.... Waarvoor staan wij ?
- Van wie en waarom kwam de tegenwerking ?..... Wat bedreigt ons ?
- Waar putte Hij volharding en kracht ? Hoe blijven wij staande ?

Volgende verhalen komen aan bod:

- Mensen zijn bedoeld om vrij te zijn. (Mc. 5, 1-12)
- Een geliefde zoon. (Luc. 4 , 1-13)
- Twaalf jaar bloedverlies . (Mc.5 , 21-43)
- Geen sant in eigen land. (Luc. 4 , 16-30)
- Kromgebogenen rechten de rug. (Luc. 13 , 6-17)
- Is hij dan buiten zichzelf ? (Mc. 3 ,20-35)
- Ook ik veroordeel je niet. (Joh. 7, 53 – 8,13)
- Over kruimels die van de tafel vallen. (Mc. 7, 24-30)

Wanneer ? Telkens op de eerste zaterdag van de maand van 14 u. tot 16.30 u. (2/10/21, 6/11/21, 4/12/21, 8/1/22, 5/2/22, 5/3/22, 2/4/22, 7/5/22)

Begeleiding: Rob Debels

Waar? ‘t Kloosterhof Kerkplein 4 8210 Zedelgem

Info en inschrijving: Inschrijven is noodzakelijk.

Vandenbergher Roger - Wellewaarde 23, 8210 Zedelgem - tel: 050/240251 - roger.lut@telenet.be

COLOFON

- Redactie: Rob Debels, Lieven Deboscher, Isabelle Maes en Bart Pieters
- Medewerkers aan dit nummer: Geert Dedeker en Jan Vanden Berghe (Partenia)
- Columnist: Pieter Delanoy
- Layout: TiDee - www.tidee.be
- GDPR: Je kan de gegevens die we over je bewaren altijd opvragen, laten wijzigen of verwijderen via een mail aan lieven.deboscher@gmail.com

Geloof & leven verweven is de nieuwsbrief van Evangelie Levensnabij. Het is een driemaandelijks contactblad van christenen die hun geloof verbinden met persoonlijke en maatschappelijke levensvragen, met een bijzondere aandacht voor wie in de samenleving uitgesloten worden.

Ze voeden zich aan een Bijbelse spiritualiteit en kiezen voor een andere levensstijl. Ze opteren voor een democratisch kerkmodel en voor samenwerking met mensen die werken aan een rechtvaardige wereld vanuit een ander geloof of levensbeschouwing.

Evangelie Levensnabij is aangesloten bij Bezield Verband, een netwerk van personen en kerkgemeenschappen die in Vlaanderen een eigentijdse lichtbaken van zingeving willen zijn.